

ELŐFIZETÉS

HELYEK:

Egy évre 24 korona.
Egy hónap 2 korona.

VIDÉKEN:

Egy évre 25 korona.
Egy hónap 2 k. 40 f.

HIRDETÉSEK:

6-hasábos petit sor egyszer 20 fillér,
minden következőnél 16 fillér.

Rövidített petit sor 40 fillér.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI NAPILAP.

SZERKESZTŐSÉG:

Aradi és csanádi egyetértő

vasutak palotájában.

TELEFON-SZÁM: 367.

KIADÓHIVATAL:

Aradi Nyomda Részvénytársaság.

József főherceg-ut 22. sz.

TELEFON-SZÁM: 181.

Arad, 1910.

FŐSZERKESZTŐ:
STAUBER JÓZSEF.

Kedd, szeptember 27.

Mai számunk főbb közleményei:

A kolera terjedése a fővárosban.
Háznilyítás előtt.

Kik leveleztek Orth Jánossal?

Zorád János szabadiában.

Tisza István az aradi gyásznap szónoka.

Vitális Imre temetése.

Rablógyilkos gyógyszerészesség.

Színházi pletykák.

A parlament munkában.

Arad, szeptember 26

A hivatalos ősz első napjaival megkezdődik a politika hivatalos évadja. Magyarországon politikai életet bajos elképzelni képviselőház, folyosó, parlamenti buffé és politikai korzó nélkül. Holnap, kedden mindez megkezdődik s ezzel mintha nemcsak az ujságok tartalma, de az egész mindennapos élet ujjaformálódna.

Minden ok megvan arra, hogy az országgyűlés következő tanácskozásait ugyanolyan munkának, ugyanolyan komolyan és eredményesen reméljük, a milyen a júniusi választásokból kikerült parlament első szereplése volt. Az okok, amelyek akkor a parlamentet illetően termékeny munkára kényszerítették, ma változatlanul fennállanak. A feladatok, a melyeknek megoldására a parlament hivatott, még nagyrészt megvalósításra várnak, mert hisz a nyári ülésszakon az országgyűlés csak a legsürgősebb, halaszthatatlan teendőket végezte el, valósággal csak a koalíció idejéből megmaradt restanciákat dolgozta fel

s belehozván ezzel az ország dolgait a rendes kerékvágásba, széjjeloszlott, hogy ősszel újra egybegyűlve, elsőben is az államügyek rendes menetét biztosítsa s azután megvalósítsa sorjában mindazokat az alkotásokat, a melyeket a Khuen-Héderváry-kormány és a munkapárt az ország javára, a jövő fejlődés biztosítására szükségesnek tart. Ilyen messze kiható alkotásokkal foglalkozni bőven lesz módja az országgyűlésnek.

Kétségtelen azonban, hogy mielőtt ilyen törvényalkotásokra kerülne a sor, az országgyűlésnek elsőben is az elsőrendű államszükségletek kielégítéséről és biztosításáról kell majd gondoskodnia.

A kormánynak és munkapártnak létjogot az adott, hogy vállalta az ország ügyeinek rendes utra terelését s a rendes uton való megtartását. Ha szükséges volt a múlt mulasztásaira nézve rendet teremteni, még inkább szükséges arról gondoskodni, hogy az államkormányzat rendje újabb zavaroknak kiszolgáltatva ne legyen, vagyis nemcsak feladata a parlamentnek, hanem kötelessége is az ország iránt az 1911. évi állami költségvetést mielőbb és mindenképen idejekorán tárgyalni és törvénybe iktatni, hogy végre kiküszöböltsék parlamenti és állami életünkben a kései költségvetésekkel járó mindenféle zavar és nehézség.

Erre azonban aligha lesz kilátás. Mialatt a költségvetést a bizottságok tárgyalják, a képviselőház elsőnek a

polgári perrendtartás reformját fogja tárgyalni. Ennek megvitatása, tekintettel az e tárgy körül fölmerült súlyos ellentétekre, lényeges időt követel, úgy, hogy a költségvetésnek január 1-éig leendő megszavazása nem valószínű. Be fog tehát következni a budget-provizórium s miután közbeesik a delegációk gyűlése s a képviselőháznak e miatt való szünetelése, azt hiszik, hogy három hónapos indemnitás megszavazására lesz szükség.

Pedig elvitázhatatlan előnye lenne az országnak, ha valahára egyszer idejekorán elintéznék egy költségvetést. A parlament egész munkarendje megváltoznék s az esztendő háromnegyed része egyéb, gyümölcsöző törvényalkotások céljára állana rendelkezésre az országgyűlésnek.

Egyáltalán a határidőhöz kötött kérdéseknek időben való elintézése a legfontosabb érdekek egyike s számos zavarnak és bizonytalanságnak, a mi az efféle kérdések elodázásával, vagy kései megoldásával együtt jár, elejét veszi. De mindmennyi ilyen kérdés között egynek sincs akkora jelentősége technikai és elvi szempontból is, mint az állami költségvetésnek és a közösügyi kiadások letárgyalásának.

Ép ezért, bárha még fegyvercsörtetés zaja hallatszik, valószínű, hogy a piac vásári zaja nem fog elhatolni a komoly politikai fórumra, melynek vitája megmarad azok között a komoly elvi keretek között, a melyekben alakulásakor elhelyezkedett, rég

Leszámlálás.

Írta: Holló Márton.

Laktott a házban egy doktorné is. A többi lakó: ember, asszony, gyerek együttvéve nem volt érdekes anyag; ahogy éltek, csupa sablon lehetett, semmi különös nem szívargott ki felőlük esztendőn át. Amit széthordott család, házmester, egy kis pletykaságból, egy kis rosszindulatból, azon ugyan nem kell csodálkozni. Még ha mind igaz is, kell-e azaz sokat bibelődni? Az egyik család fő korán este jár haza, a másik nagyságos ur meg korán reggel. Az egyik nagysága nagyon veszekedős a szolgálóval, még egy-egy ütést sem sajnál tőle, a másik szelíd, nyájas, a konyha népét nem tartja épen rabnak, hanem emberszámba veszi. Ott a sarokban, ámbár három szobás vikszelt lakásban él valami hivatalnok-család, nagyon sokszor alig kap egy forintot is az asszony a napi háztartásra, pedig szép számmal volnának, akik ebből jól akarnak lakni. De mi ez, mikor nem messze onnan az udvari lakásban gyertyára is csak ritkán jut, mondhatni csak ünnepnapon. Ezt mind úgy meghalljuk egyszer-kétszer, aztán nem törődünk vele. Tucat bajok, tucat nép, jobbra-balra anynyit markolhatunk fel belőlük, amennyi csak tetszik, elfulnak a színtelenség sávaros vizében.

Hanem a doktorné, az egészen más. Arról lehet beszélni. Az a ház szürke mindennapisá-

zában a regény; érdeklődés központja, gondos figyelmében is részesíti az élete folyását mindenki. Először jut egészen és kidomborodik az alakja. Csak úgy beszélnek róla: a doktorné. A doktor teljesen elhomályosul mellette; az igaz, hogy egész nap nem is igen lehet látni. Dél előtt künn van a kórházban, délután a betegek után jár, jó, ha ebédre haza kerül. Akkor, ha meglátják a gangon, összerugnak fölötté nagy fejesóválás közben, ámuló vállvonogatással:

— Szegény, szamar doktor!

— Hogy ez semmit se vesz észre!

A ház meg mindent lát, mindent tud. Az igaz, hogy mindig otthon is van a ház és megérzi, megsejti, ha valami történik körülötte. Az első, amit megfigyel, hogy a doktorék ajtaján ott az első emeleten, a nyílt lépcsőházban nagyon gyakran megjelenik valami fiatalember. Semmit mondó, vékony szőke fiú, kicsit széplős is az arca. Nem igen néz az udvar felé, inkább oda tapad ugyszólván az üveges ajtó rácsához és izgatott türelmetlenséggel viselkedik még az alatt a perc alatt is, amíg a csöngetésre kinyitják neki az ajtót. Rendesen délután jön, de megtörtént már többször, hogy ebéd előtt, tízenkét óra tájban is megjelent, sőt este vacsora idején is, de talán mindig olyankor, amikor a doktor nem szokott otthon lenni. Megesett azonban már az is, hogy a fiú éppen az ajtóban találkozott össze a doktornéval, aki távo-

zóban volt hazulról. Kezet fogtak, a fiú mély meghajlással köszönt, aztán néhány szót váltottak. Csupa finom, illedelmes nyelv az, amin beszélni szoktak, olykor hallati is lehet őket:

— Már el tetszik menni?

— Igen, sietek, várnak a betegek.

— Mennyire sajnálom; olyan ritkán találom itthon.

— Hja kérem, az orvos rabja hivatásának. Se éjtele, se nappala! Aláoszolgája!

Körülbelül ilyen mindig a diskurzus, ha összeakadnak. A kórszakállas vastag doktor megy le aztán a lépcsőn, soha vissza se néz, az a széplős fiú pedig, mintha megkönnyebbülten hosszút lélekzenék, mikor hirtelen, kis pirossággal az arcán, belép az előszobába.

Mindez már nagyon gyanús volt a háznak s elég okot adott arra, hogy a többi élénk fantáziával kiszenezzék és a doktornéval a legrosszabbat gondolják. Hát ami még azon túl történik a nyilvánosság előtt, nem arra való-e, hogy a gyanút megerősítse! Derűs délutánokon, amikor még az árnyékos szobákban hűvös van, de künn a szabadban már melegelve önti el az embert a napugár, megnyílik az ajtó s kijön a doktorné és az ő mindennapos látogatója. Az asszony kiöltözve, felül, alul csupa csipke, subogós selyem, a fején valami nagy, virággal tele aggatott, félrecsapott kalap, a kezében világos, feltűnő napernyő. Ahogy mozdul egyet, illatfelhők libben-

látott szép s nagyszabásu napokat ujtva fel a magyar közéletben.

Semmi ok sincs arra a föltevésre, hogy ez megváltozzék. Az államszükségletek kielégítése elől senki ki nem térhet, az erőviszonyok sem változtak és belátható időben nem is fognak változni. Épen a pártterőknek ez a viszonya biztosítja a parlament nyugodt és komoly munkásságának. Elvégre nincs politikus, a ki céltalanul, pusztán akadékoskodás és rombolás okából, a sikerre való minden kilátás nélkül próbálkoznék meg valamelyes zavar felidézésével. Szinte hihetetlen lenne, ha a közelebbi és távolabbi multnak ép erre mutató tapasztalatai nem vették volna el egyszer s mindenkorra, mindenkinek a kedvét a parlament fölösleges és céltalan munkáztarásától.

A kolera terjedése a fővárosban.

— Ujabb halálozások. —

Távirati tudósítás.

Arad, szeptember 26.

A főváros alsóbb néposztályai között terjed a kolera. Kétségtelen, hogy ennek nagyrészt a hatóságok könnyelműsége az oka. A legutolsó pillanatig nem védekeztek kellő energiával és határozottsággal a járvány ellen. A külföldről, kolerafertőzött vidékekről érkező utasokat nem fertőtlenítették a határon, hanem megengedték, hogy orvosi vizsgálat s minden óvintézkedés nélkül vigye őket a vonat Budapestig. A pályaudvarokon ugyan dezinficiálták őket, de időközben, a határtól a fővárosig már az emberek megszámlálhatatlan tömegét fertőzhetették meg. Nem tárták el idejekorán a Dunát, még akkor sem, amikor már biztos volt, hogy a folyam terjeszti a járványt. Csak ma vezényelt ki a rendőrfőparancsnokság 20 rendőrszemetet a Duna mindkét partjára, hogy a lakosságot a folyam vizéből való ivásban megakadályozzák.

Ma a következőket jelenti tudósítónk a járvány terjedéséről:

Budapest. Tegnap a kelenföldi munkástelepről a Gellért-kórházba szállították Gulyás Sán-

dor vasuti málházót. A fizikai vizsgálat megállapította rajta az ázsiai kolerát, a bakteorológiai vizsgálattal azonban ma délig nem készültek el. Ugyancsak tegnap betegedett meg az Elevátor mellett veszteglő 6582. számú uszályhajón Herczeg József hajós s este kilenc órakor a Szent Gellért-kórházban meg is halt. Holttestét délelőtt a rákoskeresztúri temető kolerahalottas házában felboncolták s megállapították, hogy ázsiai kolerában halt meg. Kolera-gyanus megbetegedés történt az éjjel a csavargózs vállalat margitrakparti javító-műhelyében. Sigritz János éjjeli őr hirtelen rosszul lett és összeesett. A kihívott tisztiorvos megállapította, hogy kolera-gyanus és bevittette a Szent Gellért-kórházba. A javító-műhelyt fertőtlenítették. A Rudolf-rakparton horgonyzó Stefánia nevű hajón Jász Imre hajólegény lett ma délután rosszul. Őt is a Szent Gellért-kórházba vitték. Ugyancsak a Szent Gellért-kórházba került ma egy Kurucz Istvánné nevű, vidékről jött asszony, aki a Rákóczi-úton esett össze kolera-gyanus tünetek között. A mai nap folyamán egyébként kilenc embert vittek be kolera-gyanus tünetek között a Szent Gellért-kórházba. De eedig kiderült, hogy hétnek nincs kolersja.

Este telefonon jelentette be a főkapitányságnak az esztergomi rendőrség, hogy a Budapestről odaérkezett Böds nevű vonat-hajón, melyen néhány nappal ezelőtt már történt egy koleras megbetegedés, ma Vakária Péter gépész betegedett meg koleras tünetek között. Bevitték a járványkórházba.

A belügyminiszterhez érkezett jelentés szerint a bakteorológiai vizsgálat újabbban a következő esetben állapította meg az ázsiai kolerát: Luczai István Kiskunfélegyháza, Fogoly Mihály Erosi, Dani Józsefné Paks. A vizsgálat szerint nem bizonyultak kolera-nak a Miletics községi, békásmegyeri, óbécsei esetek.

Budapest. Délben rettenetes pánik ütött ki a IV. kerületi reáliskolában. A IV. a. osztálynak francia órája volt, amikor tizenkét óra előtt néhány perccel egyik tanuló Marschofszky István összeesett, hányt, erős hasfájdalmaokról panaszkodott. Az előadást azonnal beszüntették. A fiut társai kivezették. Hamarosan megérkezett a tisztiorvos a fertőtlenítő intézet embereivel. Minden helyiséget, valamint az összes tanulókat fertőtlenítették, a IV. a. osztályt pedig bezárták. A tisztiorvos rendelkezése a

IV. a) osztályos diákok szüleinek lakását is fertőtlenítették. Marschofszkyt beszállították a Szent Gellért-kórházba.

Mohács: Ma délután a következő újabb megbetegedések történtek: Kovács Jánosné 38 éves, Szidonya Lukácsné 32 éves, Rubnek Katalin 10 éves, Fuchs József 42 éves, Brust Györgyné 75 éves. A tegnap megbetegedettek közül ma meghalt Reiter György.

Nagybecskerek: Ma Crepaja községben újabban 4 román ember betegedett meg kolera tünetek között.

Bécs: A közös hadügyminiszter rendelete értelmében a Duna mellett lévő községek ujoncainak és póttartalékosainak októberben nem kell bevonulni szolgálattételre.

Pécs. Bogdán István, aki egy dunai hajón megbetegedett, s a minap vitték a Ferenc-József kórházba, ma meghalt kolera-ban.

Nagyvárad. Köröstpata községben (élesdi járás) Luc Lázárné román asszony kolera-gyanus tünetek között megbetegedett s néhány óra múlva meghalt. Nem lehetetlen, hogy husmérgezés okozta a halált. Hozzá tartozóit és szomszédait a községi iskolában helyesték el és fertőtlenítették. Az alispán elnöklésével holnap konferenciát tartanak a megyei főbb tisztviselők, hogy az élelődi járásban, ahol nagyon alkalmas a talaj a járvány terjesztésére, a legszigorubb fertőtlenítő eljárást kezdjék meg.

Nápoly. Az utóbbi napokban Nápolyban 77 megbetegedés történt. Ezekből 59-en meghaltak.

SPORT.

+ Turisták tanulmányi kirándulása Mezőhegyesre. Az „Aradi Turista Egyesület” f. évi október hó 4-én (kedden) egynapos társas kirándulást rendez Mezőhegyesre, az állami ménestér birtok, mintaszarvas és a cukorgár megtekintése végett. Indulás Aradról reggel 6 órakor, visszaérkezés Aradra este 8 órakor. Kirándulás összes költsége egyesületi tagnak 6 korona, nem tagoknak 8 korona. Ezen kirándulásra jelentkezni lehet október hó 2-án este 6 óráig az egyesületi helyiségben (Deák Ferenc u.) Vas-szálló, mindennap d. u. 5-7 óráig, továbbá Ingusz I. és Fia, Kerpel Izó és Bloch H. könyvkereskedő cégek üzletében kített íven, hol a részvételi díjak is lefizetendők.

nek meg és kavarognak körülötte. Az a fiu az ő félszeg bátortalanságában valószínűs gyerkőc mellette. Hanem a szemében nyilvánvalóan ott remeg a lázas boldogság nyugtalansága s még többet árul el az a hűvös, ami beszédesen, majdnem kiáltóan leri annak a messze a harmincas években járó asszonynak az arcából, a mozdulataiból. A gyerekek az ajtóig szökdeltek utánuk, őket visszahessegeti s a cselédek gondjaira bizza az anyjuk, aztán pávásban elvonul a szeplős fiuval.

A ház összecsapja bámulatában a kezét.

— De ilyet! Hogy ilyen gyerekekkel összeáll!

— Ha legalább valami fess ember volna, de sovány, mintha minden harmadik napon ebédelne csak.

— Bizony, bizony esunyaság!...

Ezek mind olyan határozatlan, de valószínű kombinációk, a melyeket istentelenség volna szétkürtölni, tárgyalgatni, ha elfogadható bizonyítékok nem akadnának. A cseléd-hírszolgálat is sok adatot hord össze a valóság megformálásához, hogy a doktorék kényelmes, puha otthonában tilos állapot ütött tanyát. Valami olyan, emiben egy lobogó vérű fiu vágyakozása összetalálkozott egy nagydarab asszonynak kalandra való mohó szomjúságával. És ragadja őket az élet sodra, máról-holnapra a bizonytalan felé, mint a többi emberalakot, aki azon erőlködik, hogy a baj, szomorúság pusztuljon a földről és az öröm, a béke legyen

állandó rajta. És az élvezetek mámorában, a gyönyörök kövér talajában újra, meg újra csak veszedelmek születnek...

A doktorék házában ezenközben új alak jött. Egy fekete ruhás, komoly leány. Szép is volt, finom, szőke, de inkább a nagy koméysága volt az, ami figyelembe öblött, s a nagyon egyszerű gyász rajta. Most már a doktorgyerekeknek volt jó barátjuk, játszótársuk, mert velük járt sokat az új lakó. De olykor, néhányszor kiment az asszonynyal is, még ha a szeplős kísérté is őket. Nyilván vitte a doktorné valami kis szórakozásra.

Ez a leány nem zárkózott el a szomszéd-ságtól, inkább bizonyos idő múlva huzódott az emberekhez, mintha csak barátságos szívekre áhítozott volna. Elbeszélte nemesokára a nagy fájdalmát. Hogy egészen árván maradt, s az apja, aki egy somogyi birtokos urnál ispankódott, utolsó levelében kérte a testvérbátyját, a doktort, hogy viselje gondját neki. Hát ide fogadták és rajtuk kívül nincs senkije, de ő itt rosszul érzi magát, szinte fázik ebben az uri mód-ban. Amikor ezt mondta, nagy dideregve össze is torzongott. Meg jó, hogy itt vannak a gyerekek, azokkal el lehet egy kicsit bolondoskodni.

Többször beszélt ilyen bánatosan, homályosan. Egyszer aztán valami nagy elkéséredés és bizalom keveredhetett össze a lelkében, nem bírta el magában tovább a gondolatát.

— Nézzé, nézzé! — Ezzel a fájdalmas szóval jött elő, s szinte szenvedélyes volt a kifakadása, miközben egy mozdulattal a kapualj felé mutatott. Ott a doktorné haladt kifelé az ifjával.

Es most már visszafejthetetlenül ömlött belőle a sürgőző szó:

— Nem bírom többé ezt a helyzetet! Hisz ez szörnyűség! Miért kellett nekem ide jönni, miért büntet engem úgy az Isten? Alig ke-rentem ide, miket láttam körülöttem! Elbor-zadtam, éreztem, hogy ami csapás eddig engem ért, azt mind el lehet viselni Istenbe vetett hittel, de a győrelmes szenvedés csak most kezdődik...

Féltre kellett vonni, be kellett vinni az előszobába, mert már könyek gördültek ki a szeméből és nőtt a hangja a panaszkodásban. Meg összecsapta volna az embereket.

Ott benn folytatta:

— Most érzem hamarosan mindent. Ó Istenem, ez az asszony, meg az a... Valami muzsikusanövedek, rokon, vagy unokája és ezen a réven jár ide. És én nem vághatok a szemébe a gazságát, amikor nyájaskodva közeledik hozzám. És rettenetes a helyzetem. A néni, biztosan azért, mert látta, hogy úgy sem titkolhat el már semmit, meg el is mondott nekem mindent. És beszélt nekem a boldogságáról, hogy én nekem megdöbbent a lelkem. Hát itt a nagyvárosban ilyen az élet? És ennyire vakmerő lenet egy asszony? Nem rejtegeti a bűnét,

Háznyitás előtt.

— A függetlenségi párt a delegációban. —

Távirati tudósítás.

Arad, szeptember 28

Nagyobb izgalom jelentkezése nélkül készül a képviselőház őszi ülészakájának megkezdésére. A Ház munkaprogramjáról még ez ideig határozott képet nem alkothatunk, mert a miniszterelnök Bécsben van, a hol ma kihallgatásra jelentkezett és így az elnökséggel nem is tanácskozhatott. A nyári vakáció után megélénkült politikai élet legkimagaslóbb eseménye a költségvetési vita lesz, amelyet azonban meg kell előznie a delegációk munkájának. A Justh-párt ma tartott értekezletén elhatározta, hogy helyet foglal a közös költségvetés megállapítására kiküldött bizottságban.

Ma érkezett híreink ezek:

A miniszterelnök a királynál.

A parlamenti időszak megnyitása és a delegációk összeülése okot adott Khuen-Héderváry Károly gróf miniszterelnöknek, hogy tegnap este ismét Bécsbe utazzék, ahonnan pedig csak a napokban tért vissza. A miniszterelnök, aki Klein Ödönnel, a miniszterelnökség sajtóirodájának főnökével érkezett Bécsbe, a Magyar Házban szállt meg. Ma reggel kilenc órakor Khuen meglátogatta Bienenst béró osztrák miniszterelnököt, akivel hosszabb tanácskozást folytatott. Visszatérve a Magyar Házba, a miniszterelnök átöltözködött és délelőtt tizenegy órakor a királyhoz ment külön kihallgatásra.

Bécsből jelentik: A miniszterelnök egy óra hosszat volt a királynál. Elsősorban a folyó ügyekről tett jelentést, azután ismertette a magyar parlament legközelebbi munkanyagát. A kormányjavaslatok közül eddig csak a költségvetés van készen a tárgyalásra. Ezenkívül több javaslat is készen van ugyan, de ezek egyelőre csak a bizottságokat fogják foglalkoztatni. A katonai kérdések még nem értek meg végleges döntésre. Még többször fognak a kérdések közös miniszteri tanácskozás elé kerülni s épen ezért egyelőre még nem lehet mondani, hogy milyen is lesz a megoldás. Nem igaz, hogy a miniszterelnök előterjesztést tett volna a király személye körüli miniszteri szék betöltésére. A miniszterelnök az audien- cia előtt hosszasan tanácskozott Bienenst béró

miniszterelnökkel a huszárságról és az argentinai buszbehozatalról. Ebben a kérdésben a két kormány egyöntetűen akar eljárni.

A kultuszminiszter Bécsben.

Bécsből jelentik, hogy Zichy János gróf vallás- és közoktatásügyi miniszter tegnap reggel Budapestről odaérkezett. A miniszter rövid tanácskozás után még tegnap visszatér Budapestre.

Formális ülés.

Budapestről jelentik: Holnap délelőtt tizenegy órakor tartja a nyári szünet után első ülését a képviselőház. Csak formális jellegű lesz ez az ülés, amelynek napirendje egyedül a következő ülés napirendjének megállapításából áll. Ennek a következő ülésnek időjében még nem történt megállapodás és valószínű, hogy csak a hét végén, vagy a jövő hét elején lesz. Ezen az ülésen fogja a képviselőház megválasztani a delegátusokat s ugyanebből a célból a főrendiház is ülést fog tartani.

Delegátusok választása.

A munkapárt vezetősége most állapította meg, hogy a képviselőház negyven delegátusi helyét milyen arányban osztsák föl az egyes pártok között. A megállapodás szerint a Kossuth-pártnak négy telyet, a függetlenségi Justh-pártnak hármat, a hervátoknak kettőt és a néppártnak egyet ajánlanak föl, harminc delegátust pedig a munkapárt tagjai közül választanak.

A jövő évi budget.

Irtunk azokról a nehézségekről, amelyek a jövő évi költségvetés végleges megállapítása elé gördültek. Félhivatalosan is bejelentették, hogy a budgetet csak később fogják benyújtani. Ezt most visszaszívják. Mint a „Budapesti Tudósító” illetékes helyen értesül, a kormány mindenesetre még a delegációk egybeülése előtt a képviselőház elé terjeszti az 1911 évi állami költségvetést. A kormány azon van, hogy a költségvetés még az év végéig elintézését nyerjen. Egy bécsi lapnak az a híre, mintha a kormány háromhavi indemnitásnak kérését vette volna tervbe, nem felel meg a valóságnak.

Az általános választójog ligája.

Az általános választójog ligája vasárnap délután Békéscsabán több ezer főnyi hallgatóság jelenlétében népgyűlést tartott. Agoston

Péter jogtanár, Szende Pál és Kunfi Zsigmond mondtak beszédet. A népgyűlés megalakította a liga békéscsabai fiókját és elnökül Jósák Kálmánt választotta meg.

Készíztetések felvétele.

Budapestről jelentik: Félhivatalosan megcáfolják, teljesen valótlanoknak mondják, hogy a magyar kormány a készíztetések megkezdésének kövstelését elejtette volna.

Élet a munkapártban.

Budapestről jelentik: A munkapárt körhelyiségeiben élénk élet volt. A miniszterek közül Hieronymi, Lukács, Székely és Hazai voltak fent. Ott volt továbbá Tisza István gróf, Berzeviczy Albert, Návay Lajos, Kabos Ede. A párttagok élénken vitatták a holnap kezdődő őszi ülészakák várható anyagát és a delegáció munkaprogramját. Híre járt, hogy a miniszterelnök bécsi utazása a delegációk egybehívásának technikai részével volt összefüggésben.

A Justh-párt a delegációban.

Budapestről jelentik: Ma este a Justh-párt értekezletet tartott, amelyen arról tanácskoztak, hogy a függetlenségi párt képviseltesse-e magát a delegációban? Justh Gyula hosszabb beszédben foglalkozott ezzel a kérdéssel.

— Nézetem szerint — mondta — a függetlenségi pártnak soha se volt programja az, hogy ne menjen be a delegációba, habár a delegáció megszüntetése programunkba is tartozik. Kossuth Lajos ismeretes levele szerint nagy kár volt, hogy évtizedekkel ezelőtt a függetlenségi párt olyan határozatot hozott, hogy nem megy be a delegációba s ő szerinte is alkalmas időben meg kell változtatni ezt a helytelen határozatot. Ez az idő most elkövetkezett. A függetlenségi párt kormányon volt, tehát a delegációban is részt vett. Nekünk, mint kisebbségnek, kötelességünk mindent ellenőrizni s így a delegációban is az ellenőrzésálláspontjára kell helyezkednünk. Különösen most, amikor a nemzet óriási megterhelését tervezi a kormány, kettős kötelességünk a delegációban való részvétel. Indítványozom tehát, hogy a párt jelöljön ki tagokat, akik a delegációban bennünket képviseljenek, ha ugyan a parlamentől kapunk néhány tagsági helyet, amiben nem kételkedem.

A párt elfogadta Justh indítványát s legközelebbi ülésén kijelöli a delegációba küldendő tagjait.

A Kossuth párt ma rövid értekezletet tartott, amelyen kimondták, hogy kedden határoznak afelől, vajjon bemenjenek-e a delegációba vagy se?

A nógrádi petíció sorsa.

Budapestről jelentik: Három napi tárgyalás után a Kuria kihirdette a nógrádi petíció tárgyában hozott határozatát. A Kuria 36 abszolút érvénytelenségi ok igazolására hat esetre elrendelte a bizonyítást, 1300 relatív okot mellőzött. A vizsgálat fogantatásával a budapesti táblát bízta meg.

TÖRVÉNYKEZÉS.

§ Itélet egy nagy bűnpörben. Temesvárról jelentik: Vasárnap mondott ítéletet a híres marmoráki birtokperben a temesvári büntető törvényezők, amely az összes vádlottakat fölmentette a vád alól. Megirtuk, hogy a temesvári ügyészség vádat emelt Szunyog András törvényszéki bíró, Jakabfy Ernő dr. ügyvéd és Ticseric János ellen okirathamítás büntette miatt. A vád az volt ellenük, hogy Marmorák község tulajdonában volt nagy birtokot a hatósági rendezés alkalmával úgy telekkönyvez-

maidenem eldicsékszik vele és nem fél attól, hogy teszek valamit! De én tényleg vagyok! Itt vagyok, nem mehetek el és én legyek az, aki erre a házra rázudírom a katasztrófát? Hol van bennem annyi határozottság, annyi erő? Istennem, én jó Istenem, hol van itt a kibontakozás?... És ha elmenekülnék is innen, hogy ne lássam itt ezt a gazdálkodást, hogy ne lássam a bécst, aki napról napra jár a dolga után, fáradságkadalánul és nem tud semmit, — ha én nem ezt nem is látom a két szememmel, kitéphetem-e én azt még valaha magamból, anélkül meg tudtam, amit tapasztaltam? U, de félek, de félek, de urdorodom!...

Kezét tördelte s zokogva menekült be, a szobák felé. Sokáig nem találkozottunk s mikor később újra össze kerültünk, többször nem panaszkodott, nem szenvedélyeskedett. Szörnyen merev, fáult lett, mert aki nagyon elhatározta, hogy valamit el fog vinni, meg ha bele őszül is. Még akkor sem mut el róla az a kétség, amikor egy reggel nagyon izgalmas dolgot adott hírül.

— Vége! Ránk szakadt a csapás, nem kellett bele ártanom magamat a végzet munkájába.

Csaknem megkönnyebbült, mikor ezt mondta. Azán folytatta szavazón, szinte józan ridegséggel beszélt el, mi történt. Hogy a bécsi már tudja, mit követtek el vele. Valahogy

megtudta, ő csak arra ért be tegnap uzsonna idején a konyhába, amikor szemtől szembe viaskodtak már a szobában. Az a szegény ember még az első dübörhamban kioldott. Eppen eltaszította magától az aszonyt és csapkodta hozzá a súlyos szavakat, ahogy csak ilyenkor szakadhatnak ki azok egy felzaklatott nehezes férfiemberből:

— Hát én most mit miveljek veled!... Szétszaggassalak, szeszemarcangójjalak, tépjem ki azt a cuccar szívedet!... Te semmi, te rongy, mit tétél velem? Hagytad, hogy én csak dolgozzam, hogy neked legyen selyemre, bársonyra, amibe beleburkolhasd azt a bűnös testedet! Én meg legyek boldog úgy, ahogy tudok, vagy kössöm fel magamat... Addát nekem gyermekeket, ugye, ez nekem legyen elég, mi, aztán menjek a pokolba!... Te... Te...

És akkor rárohant újra, hogy ő csak úgy maradt ott meredien a küszöbön a borzalomtól, megragadta, oda vonszolta azt a félre háttal aszonyt a másik ajtóhoz, betaszította a hátszobába és mondta ki rá az ítéletet a becsapott ajtón át:

— Pusztulj el innen, tűnj el az életemből, boldogulj azzal a fickóval! De itt ne találjalak, ha megjövök!...

Azzal kábultan, vakon futott el, két napig nem tért vissza. Talán nem mert haza jönni, hátha otthon találja az aszonyt. Pedig az még akkor este elmenekült lázban, betegben.

ték, hogy azáltal a község nagy anyagi kárt szenvedett. A több napig tartó tárgyaláson azonban ez nem bizonyult valósnak, azért a törvényszék fölmentette a vádlottakat.

Rablógyilkos gyógyszerészsegéd.

— Emberölés a turf miatt. — Az utcai leány tragédiája. — Letartóztatás és beismerés. —

Távirati tudósítás.

Arad, szeptember 26.

Fekete Vilmos gyógyszerészsegédet abban a pillanatban tartóztatták le a detektívek, mikor egy rémséges rablógyilkosság bűnével terhelt, elakart utazni veres tétlenek színhelyéről, Budapestről. A löversenyterén, a mulató helyeken elszórta minden pénzét és hogy szenvedélyeit kielégíthesse, azzal a ciankáliával, melyet álmomás helyén lopkodott össze, egy utcai leányt ölt meg, hogy elvegye ékszerait és azok árát elkölthesse. Cinikus kiszámítottsággal hajtotta végre ez a páratlanul romlott diplomás rablógyilkos pokoli tervét és a bátorsága csak akkor hagyta cserben, mikor önmaga ellen akarta a biztosan ölé mérget pusztító eszközül felhasználni. Nem tudta a saját életét kioltani.

A főváros lakosságát egész nap izgalomban tartó sötétbűntényről ezeket jelenti tudósítónk:

Arvai Lajos gyógyszerész

— A Rátóczy-uton levő Adria szállodában tegnap este hat óra felé bekopogtatott a portáshoz egy magas, sovány, világos ruhába öltözött férfi.

— Kaphatok-e szobát? kérdezte.

— Egy, vagy több személyre szóljon? tudakolta udvariasan a portás.

A férfi közbevetéssel:

— Együtt a feleségemmel. Most érkezünk meg Sárospatakról. A podgyászunk kint van a pályaudvaron; ha alkalmas szállást kapunk, majd érte fogunk küldeni.

Az első emeleti 9. számú kétágas szoba volt épen üres. A férfi megtekintette és nagyon tetszett neki. Rögtön ki is fizette a szoba árát egy napra: tíz koronát és azzal távozott el, hogy estefelé majd visszajön a feleségével. A portás távozása előtt kitöltötte vele a bejelentőlapot. Az idegen ezt írta be:

— Arvai Lajos gyógyszerész Sárospatak és a felesége szül. Schön Róza.

A portás felakasztotta a kulcsot és a férfi sietve elávozott.

Az utolsó vacsora.

A titokzatos ember éjjel fél 1 óra tájt jött vissza; ezuttal azonban nem egyedül, hanem egy alacsony szőke nővel. Egyfogatu bárkocsin jettek, podgyász nem volt velük. Az éjszakai portás nyitott nekik ajtót:

— Kit tetszik keresni? kérdezte.

— Arvai Lajos vagyok — felelte a férfi; délután itt voltam, kiváttam a 9 est. Adja ide a kulcsot.

A portás odaadta és a pár felment a lépcsőn. Néhány pillanatig lehettek bent, amikor esngettek a szobapincérnek. A pincér megjelent.

— Éhesek vagyunk, — mondta a férfi. —

Lehet-e kapni valamit?

— Csak hideg ételeket, — volt a válasz.

A férfi nagyon éhes lehetett, mert egy nagy imbiszt, szonkvivül senkát, két üveg sör és kenyert rendelt. A pincér behozta az ételeket és a férfi rögtön fizetett. A pincér még távozóban hallotta, hogy a kulcs kétszer megfordult a zárban, azontúl aztán nem hallottak semmit.

A 9-es szám titka.

Röggel hat óra tájban az állítólagos Arvai megjelent a folyosón. Friss volt, teljesen kiadulnak látszott. Lement a lépcsőre és lassan benyitott a portáshoz.

— Sürgős dolgom van, — mondotta közömbösen. — A feleségem még javában alszik, ne háborgassák.

Ezzel eltávozott. A személyzet nem is sejtett semmit és nem merték háborgatni a 9-es szoba lakóját. Ugy 10 óra felé azonban a szobaasszony türelmetlenné kezdett. Bekopogtatott a szobába, azonban választ nem kapott. Erre dörömbölni kezdett, de egy hang se felelt neki. Röszat sejtve lerohant a portáshoz és elmondott neki mindent. A portás rögtön rendőrt hozatott és hárman, a portás, a rendőr és a szobapincér felfeszítették az ajtót. A pincér nyitott be elsőnek; körülnézett és nagy megdöbbenéssel vette észre, hogy a szoba üres. Hátraszólt a rendőrnek:

— Ugy látszik az asszony eltűnt.

A következő pillanatban észrevette, hogy az ágyak előtt levő diványon egy kékításká hever.

— Mégis itt kell lennie a nőnek valahol — mondotta és az ágyhoz sietett. Az összes ágynemű a baloldali ágyon volt gondosan egymásra halmozva. A pincér felemelte az egyik párnát, aztán halálsápadtan tántorodott vissza.

— Itt van, itt van... dadogta. Megölték!

A párnák közül egy meztelen láb állt ki. A rendőr és a portás gyorsan leszórták az ágyneműt. Az ágy legalján egy szál ingben ott feküdt a szerencsétlen leány megüvegesedett szemekkel, a kezét görcsösen egy nácsra voltak szorítva. A rendőr megvizsgálta a holttestet, azonban a külső erőszak nyomait nem tudta rajta felfedezni. A gyilkosságot nyomtan jelentették a főkapitányságnak, ahol azonban először nem hittek el, hogy komoly esetről van szó és csupán egy rendőrt küldtek ki, hogy tényleg holttest fekszik-e a szobában vagy csak ájulásról van szó. Csak mikor ez jelentette, hogy valószínűleg bűncselekmény forog fenn, akkor ment ki a rendőri bizottság nagy apparátussal. Tóth János rendőrkapitány, Kórody Béla és Gábor Béla fogalmazók, Tóth Imre dr. rendőrorvos, Krecsányi Kálmán detektívönök és 10 detektívöl állott a bizottság, amely rögtön hozzáfogott a rejtélyes eset kiderítéséhez.

Helyszíni szemle.

Elsősorban helyszíni szemlét tartottak. A 9-es számú szoba az első emelet jobb oldali keresztfolyosójába nyílik, ablakai a Miksa-utca néznek. Erkélyes szoba, az erkélyajtó nyitva állott, amikor a bizottság megérkezett. A szoba két ablakát a függönyök félig elfedték, úgy hogy az utca felé levő házakból nem lehetett belátni. Az asztalon ételmardékok heverték: néhány szelet sonka, pár ki faosart citrom, kenyérháják egy vastálban. A férfi evés alatt a diványon ült, mert az arra felé levő tányéron cigarettahamu hevert. A divány egyik sarkában hevert a nő kékításkája, egy nagy, divatos pirosas barna retikül. Az ajtó közelében egy széken feküdt a nő ruhái gondosan egymásra rakva. A nő ágya melletti éjjeli szekrényen egy pohár állott fé-

lig vízzel, benne fehérés folyadék uszált. A detektívek felkutatták a szoba zuzáit, mindössze egy nádrággombot találtak, ezzel a kékításkával: Amerikai Szabóság Budapest. Azonkívül megtalálták a nő egyik gyűrűjét, amely úgy látszik elgurult, mikor a férfi lehústa a nő ujjáról.

Orvosi vélemény

A rendőrorvos megvizsgálta a holttestet. Kélerőszaknak semmi nyoma sem volt. A nő a halál pillanatában a hátán feküdt, álla kissé felemelkedett, egyik lábát térdén behajította. A halál körülbelül hat órával előbb, úgy röggel fél hét óra táján következhetett be, alig valamivel a férfi eltávozása után. Minden jel arra mutatott, hogy az elvetemült férfi, ki nyilván előre készült a gyilkosságra, megmérgezte a boldogtalan teremtést. E feltevés dacára is mély rejtély, miként történhetett a mérgezés. Valószínű, hogy a szerencsétlen aludt és álmában öntötte a szájába a gyilkos folyadékot. Mndezt oly óvatosan, esendben végezte, hogy áldozata egy pillanatra se ébredt fel s így a mérge szabadon, erősen hathatott. Mkor a gyilkos látta, hogy a test erősen kezd kihűlni, saját ágyából az összes ágyneműt a haldoklóra borította s így a holttestet elrejtette szem elől.

Mérge a pohárban.

Az áldozat kékításkájában a rendőrség egy igazolólapot talált, amelyből megállapították a személyazonosságát. Klein Rózának hívják, al-mamezői születésű, 35 éves, izraelita, rendőri felügyelet alatt álló leány, aki Hársfa-utca 10. b) földszint alatt lakott. A rendőrsztek gyógyszerészért küldtek, hogy vegyi vizsgálattal megállapítsák a pohárban levő folyadék mivoltát. Mialatt a vegyész megjött, fehérés rétegek ülepedtek a pohár falaira. Ebből azonnal nyilvánvaló lett, hogy a mérge ciankali. A holttestet lefénképezték, ujjnyomatot nem tudtak venni róla, mert kezét görcsösen összezsorítva tartotta. A rendőrségnek első pillanattól fogva az volt a meggyőződése, hogy a gyilkos gyógyszerészeti alkalmazott lehet: e után, mert csak az juthatott hozzá a nehezen beszerezhető mérgehez.

Megindul a nyomozás.

Még a helyszínen kihallgatták Reichardt József szobapincért, aki a gyilkosságot felfedezte. A pincér elmondotta, hogy tíz óra tájt törte fel az ajtót. Mikor a szobába benyitott, nem látott senkit. Az első pillanatban azt hitte, hogy a nő leugrott az erkélyről, mert az erkélyajtó félig nyitva volt. Körülnézve azonban meglátta, hogy az összes ágynemű a baloldali ágyra van felhalmozva. Felment az egyik párnát, s megérintette a nő jéghideg lábát. Így fedezte fel a holttestet.

Kihallgatták még a portást, a szobaasszonyt és a rendőrt s ezek vallomásaiból megállapították, hogy a gyilkos 37-38 éves sovány, középtermetű ember lehetett, aki sportsapkát és divatos ulster felöltőt viselt.

Színház-jegy és szerelem.

Még a déli órákban házkutatást tartottak a leány lakásán. A földszinten lakott, közvetlenül a lépcsőháztól nyitott háromszobás, konyhával ellátott lakása. A szobává átalakított konyhában lakott ő maga, a többi szobákban utcai leányok laktak. Mindössze négy darab ötkoronást és 210 koronáról szóló takarékpénztári könyvet találtak.

Raskovits Mariska utcai leány, aki az egyik szobában lakott, szolgált némi adattal. A meggyilkolt elmesélte neki, hogy a Hazám kávéházban ismerkedett meg a férfival, aki el-

kérte a címét azzal, hogy vasárnap meg fogja látogatni. Vasárnap este hat órakor konflison tényleg érte jött. Rakovi's nyitott ajtót neki, az idegen Klein Rózát kereste. Bement hozzá, mindössze néhány percig maradt, aztán eltávozott. Klein Róza aztán kijött hozzá a büszkélkedve mondta, hogy a férfi szerelmes belé.

— Színház-jegyeket hozott nekem a Magyar Színházba, este együtt megyünk. Fél nyolckor visszajön értem, mondta Klein Róza.

Igy is történt. Fél nyolckor ismét konflis állt meg a ház előtt. Klein Róza elment s azóta nem láttuk.

Meghírsült gyilkosság.

Délután két órakor a rendőrség érdekes adatot kapott. Megjelent a főkapitányságon Vincze Irma utcai leány, aki az Ó utcában lakik s elmondta a következőket:

E hó 20-án délután a Váci-köruton megszólított egy férfi s a lakásom után tudakozódott. Megmondtam neki, mire megígérte, hogy el fog jönni hozzám. Pénteken este hét órakor csakugyan beállított. Arvai Sándor gyógyszerésznek mondotta magát s késő éjjelig nálam maradt. Közben egy régi ismerősöm jött, akit elküldtettem azzal, hogy később jöjjön vissza. Egy óra felé vissza is jött. Bevezettem a szomszédos szobába s néhány percig beszélgettem vele. Mikor visszamentem, Arvai már előződött s menni készült. Szókratész szerint körülnéztem a szobában és megdöbbenéssel vettem észre, hogy összes ékszereim: aranyóráim, láncom, gyémántgyűrűim hiányoznak. Rátámadtam a gyógyszerészre, hogy adja elő. A férfi szó nélkül kiszedte zsebéből és miután lerakta az ékszereket, ezeket mondta:

— El akartam vinni az ékszereit, de ez még nem volt minden, amit magával tenni akartam. Ha tudta volna, hogy ciankali van nálam! Nekem ugyanis mindegy, szöknöm kell.

Végül egy zálogcédulát mutatott elő s azt mondotta a leánynak, hogy utolsó ruháját csapta zálogba. Vincze Irma azt is vallotta, hogy egy zsebkardot látott a fiatal embernél, melyben F. V. monogram volt és hogy elmondotta neki, hogy egy Baross-utcai gyógyszerárban van alkalmazva.

A rendőrség biztosra veszi, hogy ez a férfi azonos a gyilkossal.

A gyilkos nyomában. — Az áruló gomb.

Vincze Irma elbeszélése szolgált a nyomozás alapjául. A detektívek végigjárták a Baross-utcai gyógyszerárakat, s a Mária Terézia téren levő Skála-gyógyszertárban megtudták, hogy néhány hónappal ezelőtt ott volt alkalmazva Fekete Vilmos gyógyszerészsegéd, azonban több rendbeli lopás miatt elbocsátották. A bejelentő hivatalban talált adatok írása meg egyezett az Adria-szállóban hagyott bejelentőlap írásával. Kétségkívül megállapították, hogy Fekete követte el a gyilkosságot. Fekete lakásának megtudása nehézségekbe ütközött, mert 1909. szeptember 1. óta nem volt bejelentett alkása. A nyomozásnál nagy segítséget tett a szállodai szobában talált nadragomb. A detektívek elmentek az American House nevű szabóüzletbe, ahol azt az értesítést nyerték, hogy Fekete gyógyszerész ez év június 2-án egy sötét ruhát rendelt s lakásának címénél Bezerédj-utca 6. földszint 2-öt jelölte meg.

Letartóztatás.

A detektívek délután 5 órakor elmentek ide. A kapubejáratnál egy elegánsan öltözött fiatalemberrel találkoztak, aki utazó kosarat cipelt:

— Kihez van szerencsém, kérdezte az egyik detektív.

— Fekete Vilmos gyógyszerész vagyok, mondta az idegen s tovább akart menni. Azonban a detektívek körülfogták, hogy kövesse őket a rendőrségre. Fekete elhalványodott s a zsebébe nyúlt. A detektívek abban a hiszemben, hogy revolvért akar előrántani, rávetették magukat s megragadták a kezét. Egy kis áveg volt benne, pasztilla formájú ciankalival. Mikor látta, hogy már semmi sem segít, megtörve mondta:

— Tudom, hogy a gyilkost keresik, én vagyok, tartóztassanak le.

A főkapitányságra vitték Feketét, ahol Krecsányi detektív-főnök előtt a következő vallomást tette:

Kihallgatás a rendőrségen.

1886-ban Tasnádon születtem, gyógyszerészsegéd vagyok. Egyetemi tanulmányaim befejezése után a Bercs-utcai Skála-féle gyógyszerárban, Soroksáron Bartók gyógyszerésznél és a marokkói utcai Lederer-féle gyógyszerárban, vidéken pedig Zilahon, Zsolnán és Zolyomban volt már állásom. Édesatyám tekintélyes zilahi kisbirtokos.

A gyilkosnál 20 korona készpénzt, 3 zálogcédulát és mintegy 30 gramm ciankalit találtak részben oltott állapotban, részben pasztilla formában. A gyilkost ezután Kórody rendőrfogalmazó elé vezették, ahol ezeket mondta a jegyzőkönyvbe:

Haláltánc a turfon...

— E hó 13-án Zolyomból, ahol az egyik patikában alkalmazva voltam, Budapestre jöttem fel, hogy a lóversenyeket meglátogassam. Ez az én szenvedélyem, amely a romlásba döntött. Megérkezésem után Rosenbaum-nál vettem lakást, akit reg óta fogva ismerem. Száznegyven korona megtakarított pénzem volt, amit azonban az első napon elvesztettem. Sürögőnyileg kértem 100—100 koronát atyámtól és bátyámtól, de ezt a pénzt is nemsokára elmulattam és eljártam. Elzálogosítottam a ruháimat, 150 koronát kaptam érte. Tudtam, hogy ez az utolsó pénzforrás. Minden áron kellett pénzt szereznem s akkor támadt az a gondolatom, hogy egy utcai leányt fogok megölni. Fel is kerestem több leányt, a Rök Szilárd utcában s az Ó-utcában, de egyiknek sem voltak értékesebb dolgai. Egy napon megismerkedtem a Teréz-köruton Vincze Irmával, de ott nem sikerült a dolog.

Klein Róza végzete.

Szombaton este sorsom összehozott a Hazám kávéházban Klein Rózával, akinél egy briliánsai kirakott aranyórát láttam. Elhatároztam, hogy ezt az ékszert megszerzem. Éjszél után egy óráig maradtam a leánnyal, megígértem, hogy vasárnap este elvizezem a színházba. Vasárnap délután kimentem a lóversenyre, ahol 20 korona háján összes pénzemet elvesztettem. Ez a körülmény csak még jobban megerősített abban a szándékomban, hogy rablógyilkosságot kell elkövetnem. Konflis bérlettem, az Adria szállodában szobát vettem s a Magyar Színház előadására két jegyet vettem. Fél hét előtt felkeresem Klein Rózát lakásán, aki még nem volt felöltözve. Nagy irtalom vett rajtam erőt. Nem tudtam ott maradni, azt mondtam, majd később érte jövök. Elhajtatta a Kossuth Lajos-utca s néhány percig sétáltam fel, alá. Aztán visszamentem a nőért, színházba mentünk, színház után kávéházba, ahol félegyig maradtunk. A szállodai szobába hideg falvágottat és sört hozattam fel. — Klein Róza pedig leválokzott és lefeküdt az ágyba. Azt hittem, elérkezett a cselekvés ideje. Egy ciankali pasztillát tettem pohárba, azt meztöltöttem sörrel, odavittem a leánynak s az ágyhoz. Megköszönte s egy huzamra kiürítette a poharat. Néhány másodperc múlva a méreg hatni kezdett. A leány borzasztó gőrcsőkben fetrengett s a száján hab jelent meg. Iszonyú félelem vett erőt rajtam, hogy ne lássam eltorzult arcát az összes ágytámlát rádobáltam. Néhány pillanatra olyan kétségbeesés vett rajtam erőt, hogy öngyilkosságot akartam elkövetni. Feloldottam egy másik pasztillát, ki akartam inni, de bátorságom cserbenhagyott. Lefeküdtem a diványra, s nemsokára elaludtam. Reggel hatkor elvettem a leány ékszereit és eltávoztam. Elzálogosítottam az ékszereket 350 koronáért egy király-utcai zálogházban. A pénzből 105 koronát szándékoztam a marokkói utcai házam fejeber, 35 koronáért pedig kiváltottam felöltőmet. Egynehány bevásárlást tettem, s épen azon voltam, hogy elutazzam, amikor a detektívek letartóztattak. A gyilkost vallomása után cellában helyezték el. Holnap átkísérik az ügyészségre.

Tisza István

az aradi gyászünnep szónoka.

— Levél a polgármesterhez. —

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, szeptember 26.

Az Aradi Közlöny néhány nappal ezelőtt hírt adott, hogy Varjassy Lajos polgármester fölkérte Tisza István grófot, Arad képviselőjét, jöjjön el október hatodikán Aradra s a gyászünnep alkalmával gyászbeszéd keretében tegye le a vértanúk szobrára Arad törvényhatóságának koszorúját. Tisza gróf már akkor szóbeli ígéretet tett a polgármesternek, hogy megtisztelő kérelmét teljesíti. Tisza István állítólag ezt a kijelentést tette:

— Erzelmeimet ugyan nem szoktam a piacra vinni, de ha már fölkértek erre a szép föladatra, akkor teljesítem is azt.

Ma azután hivatalosan is értesítette határozatáról a várost a polgármesterhez intézett következő levelében:

Nagyságos Uram!

Van szerencsém értesíteni, hogy megtisztelő felhívásuknak engedve, október 6-án az aradi nemzeti gyászünnepélyen az emlékbeszéd megtartására vállalkozom.

Kiváló tiszteletem kifejezésével vagyok

Nagyságodnak őszinte híve

Tisza István.

Az idei október hatodiki ünnepély sokkal nagyobb méretek között játszódik le, mint ahogyan eleinte hitték. Az országból rendkívül sokan jönnek, amint az alább olvasható felhívás mutatja:

Miskolc város törvényhatósági bizottsága 1909. november 26-án tartott közgyűlésében elhatározta, hogy az 1910. évtől kezdve minden év október 6-án küldöttséget meneszt Aradra, a 13 vértanú emlékeztére szentelt gyászünnepre s hogy ennek az ünnepélynek országos jellege mindenkorra biztosított, hasonló határozat hozatala céljából átirat a tártörvényhatóságokhoz. A beérkezett válaszok szerint a törvényhatóságok legnagyobb része hasonló szellemben határozott.

Tisztelettel van szerencsém továbbá arról értesíteni, hogy miután törvényhatóságom volt ezen mozgalom megindítója, kötelességemnek tartottam, hogy az ünnepély rendezését s illetve a törvényhatóságoknak abban való részvételét megbeszéljem Arad sz. kir. város polgármesterével. — Megállapodásunk szerint az aradi ünnepélyt rendező bizottságnak is hozzájárulással Tisza István gróf urat, Aradváros képviselőjét kértük fel az ünnepi beszéd tartására, aki kérésünknek hazafiúi készséggel eleget is tett. Szentpály István polgármester.

IRODALOM ES MŰVÉSZET.

A színház műsora:

Kedd: Lotti ezredesei, operette, Fedák Sári felléptével.
 Szerda: Bilincsek, dráma. Bemutató előadás A) bérlet.
 Csütörtök: Bilincsek, dráma. B) bérlet.
 Péntek: Cornevillei harangok, operett. C) bérlet.
 Szombat: Drótostó, operett. A) bérlet.

Fedák Sári vendégjátékai.

Vasárnap este legparádásabb szerepében, a János vitéz ben lépett fel Fedák Sári és ezen az estén hódító, művészi, fedáki volt. Ezt a szerepet neki írták, ez az ő legkülönb, leggyönyörűbb és legszebb alakítása. Igazi gyönyörűségben részesítette a közönséget és örömmel konstatáljuk, hogy élvezetes estét szerzett a publikumnak. Taps, kihívás bőségesen kijutott Fedáknak, a legelragadóbb János vitéznek. Ezen az előadáson mutatkozott be, mindjárt első szereplésével nagy feltűnést keltve Cseh Ferenc, a tenorista. Bagót játszott és ritka szépségű tenor hangjával valósággal extázisba ragadta a közönséget. Gyönyörű hang, mely minden regiszterben ideális, tiszta csengésű és nincs a partitúrának az a nehézsége, melyet játszani könnyedséggel ne győzne. Kíváncsian várjuk, miként érvényesül ez a gyönyörű hang értékes feladatoknál. Az előadás a jobbak közül való volt.

Hétfőn A Vig özvegy ban láttuk Fedákot és ismét csak az elragadtatás hangján emlékezhetünk meg mindenben eredeti egyéni, ötletes Glavári Hannájáról. Merőben eredeti, a meglepő színekkel megjatszott alakítás Fedáknak vig özvegye, mely a legnagyobb tetszést és lelkesedést váltja ki a közönségből. Nagyszerű partnere volt Daniló szerepében Heltai Jenő. Az ő Danilója is meglepte a publikumot eredetiségével. Nem a megszokott léha figurát láttuk tőle, hanem elegáns vivőrt mutatott be, akinek elhiszük, hogy hódító tulajdonságaival nyeri el a gazdag özvegy szerelmét. Játékban, énekben művészi produkt és a sikerből is bőven kijutott neki. Ezzel be is számoltunk a Vig özvegy előadásának dicséretes részéről. A többi szereplő élvezhetetlen, a rendezés bántó módon pongyola volt, pedig a Vig özvegy-et talán már kifogástalanul is lehetne játszani? Lehet, hogy az ezredik előadás már kielégítő lesz. H. G.

* Fedák Sári bucsufellépte. Egyik legjobb szerepében bucsuzik ma este Fedák Sári az aradi közönségtől. Ebben a kedvs szerepben teljesen érvényre jutnak a vendég művészi képességei és így érthető, hogy Fedák Sári ebben a szerepben aratta legnagyobb sikereit. A vendégen kívül a társulat elsőrendű tagjai működnek közre. A többi főszerep Polgár, Heltai Jenő, Vass, Zalay Margit, Benkőné, Várnay és Hollóssy Magda kezeiben vannak.

* Bilincsek. Szerdán veszi kezdetét a bérlet. Első bérletes előadasként a Bilincsek című katonadráma kerül színre, amely számtalan külföldi színpadon nagy hatással került színre. Magyarországon Arad második hely, ahol ezt a nagyhatású és már témájánál fogva is érdekes drámát bemutatják. A szintársulat jóformán teljesen elkészült a darab betanításával és az utolsó próbák vannak még hátra. A darab előreláthatólag Aradon is nagy tetszést fog aratni, mert a szerepek mind elsőrendű kezekben vannak és a jó előadás a siker legnagyobb biztosítéka.

* A német hadiflotta a világ második tengeri hadereje. Vilmos német császár életének egyik legnagyobb célja, hogy a német tengeri haderőt az angolial tegye egyenrangúvá. Ez a vágya idáig még nem ment teljesedésbe, de kétségtelen az, hogy messze maga mögött hagyja a többi hatalmasságok hadiflottáját. Ezt

az impozáns flottát mutatja most be új műsora keretében az Uránia színház. Emellett algiri képeket hoz a műsor természetrajzi felvételben, továbbá Malakka szigetét egzotikus buja növényzetével és több humoros és komoly tárgyú képet. 241

Zorád János szabadláb on.

— Az aradi vádtanács határozata. — Leleplezések az Amerikában elfogott sikkasztóról.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, szeptember 26.

Az aradi kir. törvényszék vádtanácsa ma szabadláb ra helyezte Zorád János volt arad-megyei körjegyzőt, akit augusztus 27-én tartóztattak le Budapesten, amikor is Kolláth György, az ujbpesti sikkasztó pénztáros megbízásából ennek feleségét akarta kivinni Amerikába. Zorádnak nem a Kolláth-ügyből kifolyólag gyűlt meg a baja a hatóságokkal, hanem azért, mert állítólag egyes bíróság lefoglalt butoradarokról a bírósági pecsétet eltávolította és eladta. Vajda Jakab dr. vilagosi ügyvéd tett ellene feljelentés: e miatt az Ujszentannai Népbank megbízásából. Zorádot vizsgálati fogdába helyezték; a lefolytatott vizsgálat teljesen tisztázta a megvádolt körjegyzőt. Kiderült, hogy ő itthon sem volt, amikor a butorakat édesanyja az ő tudtán kívül eladta és ő egész ártatlanul került a csávéba. Erre aztán a vádtanács ma véget vetett Zorád fogvatartásának.

Bár ez a bűnügy a Kolláthétól teljesen távol áll, mégis közvetve az ujbpesti sikkasztó pénztáros az oka, hogy Zorád ilyen kellemetlen helyzetbe került. A sikkasztó ugyanis teljesen félrevezette Zorádot, akinek sejtelmé sem volt Kolláth üzelmeiről és elküldte Magyarországra. A gyanútlan emberen aztán a budapesti readórság rajtaütött és a lapok úgy tüntették fel, mintha Kolláthnak cinkostársa volna. Ebből egy szó sem igaz. A való tényállást — melyből kiderül, mily raffiánt szelhámos ez a Kolláth — Zorád János, aki egyébiránt segédszerkesztője egy amerikai magyar lapnak, kiszabadulása után így beszélt el munkatársunknak:

— Ez év május havában az amerikai magyar „Népszava”-ban arohihirdetés jelent meg. „Intelligens magyar uriember saját háza részére managert (háztisztot) keres. Háromszobás lakást, fürdőt, világítást helyezett kilátásba díjazásként. Pályázók jelentkezzenek a VII. Avenue 247. szám alatt.

Elmentem másnap a jelzett helyre. Egy magas, szőke, borotvált arcú ur fogadott.

— Mi tetszik? kérdezte.

— Előadtam jövetelem célját. A borotvált arcú ur fürkészően nézett rám, aztán alaposan kikérdezett. Ugylátszik meg lehetett elégedve a válaszaimmel, mert kijelentette, hogy alkalmaz engem. Elmondotta, hogy Kern Alfréd dr.-nak hívják, ügyvéd, aki Bécsben nevelkedett, az apja mosonmegyei földbirtokos volt, neki Bécsben volt ügyvédi irodája, de nem ment valami jól. Az apja pár hónappal ezelőtt meghalt, ő hát összeszedte a vagyonát és kijött Amerikába; itt akar szerencsét próbálni. Olyan emberre van szüksége, aki teljesen tájékozva van az amerikai viszonyokkal. Van is már egy nagyszerű eszméje: nemzetközi tudakozódó irodát fog nyitni, amely főleg az Amerikában élő magyarok ügyeinek lebonyolításával fog foglalkozni. Mindjárt ki is kérdezett az eljárás módjai felől és én készséggel megadtam neki az utbaigazításokat.

Az iroda rövidesen megnyílt ugyanabban a házban, amelyet Kern dr. 10 000 dollárért meg-

vett. Nagy tábla hirdette, hogy Amerikában élő magyarok otthoni dolgait, kiskorú gyermekek kizozatait stb. az iroda elvállalja. Csakhamar akadtak is kliensek, akik beugrottak a hirdetésnek. Nagyrészt newyorki tehetősebb magyarok, akik Magyarországon maradt családtagjaikat akarták kizoztatni.

Egy augusztusi napon Kern odafordu hozzám:

— Zorád ur holnapután el fog utazni Magyarországra és elhozza ezt a három gyereket. Itt vannak a címek, a konzuli engedélyek és a meghatalmazás. Összes költségeit megtérítem és szép tiszteletdíjat is kap. Az egész ügy körülbelül egy hónapot vesz igénybe.

Nem lehetett ellene kifogásom. Felkészültem tehát és elláttam magam a szükséges okmányokkal. Közvetlenül az utazás előtt Kern odajött hozzám:

— Nézze kedves Zorád ur, egy szívesre kérem. Van nekem odahaza egy igen kedves hölgyismerősom, aki már régen ki szeretne jönni, de kiserő hiányában nem merészkedik erre a nagy utra. Nagyon lekötelezve, ha egyuttal ezt a hölgyet a két gyermekeivel együtt gardírozná. A nőlg okmányai is teljesen rendben vannak, úgy, hogy fennakadás nem lesz.

Készséggel beleegyeztem. Kern átadott egy nagy lepecsételt levelet, amelyet az illető hölgynek kellett kéztesítenem. Ő majd ír előzőleg neki, hogy keressen fel engem Budapesten a „Fehér Ló” szá lodában.

Gyanútlanul utra keltem és augusztus 27-én megerkeztem Budapestre. Megállapodásunkhoz híven a „Fehér Ló”-ban szállottam meg. Másnap korán reggel egy fekete bajuszos, alacsony férfi kopogtatott be hozzám.

— Zorád ur ugyebár, Kern dr. embere, akinek egy hölgyet kellene kikísérni Amerikába?

— Igen, — válaszoltam meglepetve. — Kihez van szerencsém?

Az idegen egy nevet mondott és kijelentette, hogy ő az illető hölgy rokoka. Azért jött, mert tudomra akarja adni, hogy a hölgy tifusban fekszik betegen, én ne várokozzam rá, majd ha jobban lesz, ő fogja kikísérni Newyorkba.

Azt feleltem, hogy Kern engem bizott meg és az ő tudta nélkül nem cselekedhetem.

— Kérem, felelte az idegen, majd táviratunk neki. Bizonyára nem lesz ellene kifogása. Adja csak meg a címét.

Gyanútlanul megadtam a címet és az idegen eltávozott. Egy óra múlva aztán két detektiv jött értem és a főkapitányságra vitt. Itt tudtam meg aztán, ki volt az én főnököm. Kresányi tanácsos egy arképet tett elem:

— Mondja meg Zorád ur, kit ábrázol ez a kép?

— Ez Kern dr., az én főnököm — feleltem meglepetve. — Hogy kerül ez ide?

— Ugy, hogy ez a Kern nem más, mint Kolláth György, az ujbpesti pénztáros, aki 60 000 koronát elsikkasztott és kereket oldott.

Majd kőbálványnyá meredtem. Kresányi látta is, hogy a meglepetésem nem teltetett és kilátásba helyezte, hogy rövidesen szabadláb ra helyez. Ez azonban sajnos, nem következett be. Vajda dr. alaptalan feljelentésére átkisértek Aradra és csak ma nyertem vissza szabadságomat.

Zorád ezután megmutatta azt a levelet, melyet felesége írt neki Kern elfogatásáról. Az erre vonatkozó rész így hangzik:

„... Kernt alias Kolláthot augusztus 29 én délután négykor fenn a lakásán fogták el. Majd elájultam, mikor egyszerre hat detek-

liv rontott be: „Hands up!” kiáltották és rávetették magukat Kernre. Megmotozták, nincs e revolver nála, aztán elvitték. Az irodát bezárták, itt maradtunk a házban egyedül. Egy óra múlva visszajött Vaczek konzuli titkár és mutatja a kábel, hogy magát és Kolláthné letartóztatták Budapesten. Siriam és mondtam, hogy maga ártatlan; azt felelte, majd rövidesen kiderül. Ez a gazember még mindig tagadja, hogy ő az, akit keresnek, pedig az íróasztalában iratokat találtak, amik feltétlenül rábizonyítanak. Október 6 án lesz az első tárgyalás, akkor háraviszik. Sámegi Rotter a védője.”

Zorád János még egy pár napig Aradon marad, aztán újra kivitorlázik Amerikába.

Vitális Imre temetése.

— Utolsó levele. — Öngyilkos lett. —

Távirati tudósítás.

Arad, szeptember 26.

Vitális Imrét, a berettyószentmártoni haramiát elföldeltek már csöndben, de még halála után is róla beszél az egész falu népe s mindenféle legendát terjesztenek róla az emberek. Az utolsó haramia pedig egészen közönséges ember volt, aki elbújt az üldöző csendőrök elől a kukoricásban s amikor az éhség kikergette onnan, éjnek idején, lopva hazasietkedett a lakásába s ott öngyilkosságra készült, hogy az igazságszolgáltatás sujtó kezét elkerülje.

Kitisztálkodott, megborotválkozott az üldözött vad s azután a feleségével szeretett volna még találkozni, valószínűleg azért, hogy magával vigye a másvilágra, de amíg az asszonyra várt, rajtaütöttek a csendőrök és agyonlőtték.

A haramia bucsuja.

A debreceni csendőröknek jutott az a dicsőség, hogy ők végezhetek a rettenetes haramiával. A debreceni csendőrséget Bory Béla százados vezette, aki egy évvel ezelőtt távozott Aradról, ahol szárnyparancsnok volt, s aki a betyár kézrekerítésére használt taktikát mindjárt tévesnek mondta. Bory százados egyre azt hangoztatta, hogy a betyár nem bujdoshatott messzire. De meg a csendőrök különféle sutto-gást hallottak a faluban:

— Itt bujdosik a szegény Imre, ráférne egy kis meleg étel! — mondogatták egymásnak az emberek.

A parancsnok azután kiadta a rendeletet, hogy a legszigorubban kell őrizni Vitális házát.

Mikor azután a csendőröknek értesére jutott, hogy Vitális a házában tartózkodik, Bory és Némethy csendőrszázadosok tíz csendőrrel körülfogták a házat. Az ajtót zárva találták s zárgettek.

A haramia nem nyitott ajtót, levelet írt, biztos kézzel. Egy vonáson nem látszik a kéz reszketése, pedig mikor az utolsó sorokat írta, már az ajtónál álltak a csendőrök. Itt a levél. Tintaceruzával van írva betűről betűre:

Kedves egyetlen Drága Örökké! Felejtettem jó feleségem Eszter bocsás meg te én nekem örökké boldogtalan férjednek Imrének. Ugyan! drága jó asszony mért tettél szerencsétlenné a te hűtlenségeddel holott én úgy szerettelek hogy azt le irni nem lehet. De nagy kár hogy az anyád szavára kellett hallgatom. Fájdalom jobb lett volna éles kést dőlt volna szívembe akkor mikor a templomban azt mondtad hogy Szeretem Szereteből megyek hozzá. Óh! Istenem mért nem hallgattam meg hogy úgy lett volna. Mily boldog volnék most és itt van s láttam hogy hűtlen vagy

hozzám nem szerettél, efeletti elkeseredésből követtem el a nagy hibát egyszer tudtam hogy erőltettek hogy hozzám jöjj férjhez de nem gondoltam, hogy a te anyád...

Eddig van. A mondatot már nem fejezhette be.

Egy ideig néma csönd volt bent, de azután mozgolódás hallatszott.

— Itt van valaki! — jegyezte meg az egyik csendőr.

— Be kell törni az ajtó! — adták ki a századosok a rendeletet.

Mikor azután darabokban hullott szét az ajtó, a konyhában feltűnt Vitális alakja. A betyár menekülni szeretett volna, de látta, hogy az lehetetlen. Az egyik csendőr rákiáltott:

— Add meg magad, Imre. Az egész ház körül van véve, nem menekülhetsz!

Vitális erre előreugrott és lőtt. A csendőrök sortüze volt a válasz a lövésre. A betyár megtántorodott és a földre bukott. De végső erőfeszítéssel újra felemelkedett és meggyegette a csendőrökre lőtt. Majd maga ellen fordította a fegyvert, de — mint a csendőrök mondják — nem tudta azt újra elsűtni, mert egy újabb sortüz kioltotta az életét.

Az egyik debreceni csendőr, aki részt vett Vitális agyonlövésében, a leghatározottabban kijelentette, hogy Vitális nem lett öngyilkos, hanem a csendőrök golyója ölte meg.

Betyártemetés.

A holttestet ma délelőtti félbontolták s ez alkalommal kiderült, hogy Vitális nem csendőrgolyók áldozata. A rabló a saját fegyverének áldozata, melyet az ostrom percében tudvalevőleg önmaga ellen fordított. Az orvosok konstatálták, hogy csupán ez a golyó volt feltétlenül halálos. Vitális Imre tehát beváltotta a szavát: maga végzett magával, mielőtt csendőrökre kerülhetett volna.

A temetés délután félnégykor volt, az egész község részvételével. Aki épkezláb ember Berettyószentmártonban él, az mind ott volt a temetésen s a házak, melyeket a haramiaüldözés napjaiban senki se mert elhagyni, jóformán kihaltak arra az időre, mialatt Vitális Imrét elföldeltek. Az egyszerű, gyalulailan koporsót az egész falu kikísérte a temetőbe s nagyon sokan sirtak, akik a részvét könyeivel áldozták a szerencsétlen véget ért haramiának. Vitális Imre felesége, aki súlyos betegen fekszik, nem vett részt a temetésen.

A sir fölött a berettyóújfalusi református lelkész hosszú beszédet mondott, melyben elrettentő példakép állította hívei elé a megtévelyedett betyárt. „Megbűnhődött, imádkozunk érte!” — mondta a pap, amíg a sirások a földet a koporsóra hantolták.

A berettyószentmártoni csendőrség a temetési szertartás alatt nem mozdult ki a lakatnyából.

Látogatás a haramia feleségénél.

Egy újságíró látogatást tett Vitális feleségénél és így számol be utjáról:

Dancsházy László házában ápolják még mindig Vitális Imre szerencsétlen ifju feleségét. A vézna, beteg asszony arra a hírre, hogy végre megszabadult a férjétől, boldogan jelentette ki:

— Életemnek egyik legszebb napja ez.

A rokonoknak erőszakkal kellett visszataratnia a beteg asszonyt, hogy fel ne keljen ágyából. Ágya körül sűrű-forog Szilágyi Sándorné, aki elárulta a csendőrségnek Vitális hazatérését.

— Meg van-e még ijedve néni? — kérdeztük az öreg asszonytól, aki abban a boldog

tudatban jár-kel a házban, hogy ő kapja meg a kétezeröttszáz koronát.

— Hát már egy kicsit győződök magamon — volt a körmönfont paraszti válasz.

— Mondja el néni, hogy történt az eset? — kérjük az asszonyt s ő szívesen is állott rendelkezésünkre.

— Itten voltam kérem ebéden — kezdte a beszédet — és volt úgy egy óra tájban, mikor azt mondom a kománénak, hogy én már elmegyek megetetni a disznót. Két nagy dézsa kolompért készítettem a disznónak még tegnap és amikor bemegyek a pitvarba, hát látom, hogy az egyik tál, amibe külön tettem főtt kolompért, egészen üres. Széjjelnezek, hát látom, hogy a kolompér héjja lent fekszik a földön a dézsa mellett.

— Talán ez az Imre járhatott itt? — gondoltam magamban s benyitok az ajtón, hogy megnézzem, nincs-e a szobában valaki. De az ajtó be van zárva s csak az Imre szavát hallottam, amint azt mondta:

— Édes néném lelkem, álljék meg egy szóra.

— Kegyetlen megijedtem, majd kiszakadt a szívem, úgy dobogott. Elakartam futni, de Imre utánam szólt:

— Édes lelkem néném, vigye ezt a levelet a feleségemnek.

— Nagyon félttem tőle. Felelni sem tudtam.

— De a jó Isten áldja meg, valahogy el ne mondja valakinek, hogy én itt vagyok — szólt utánam Imre.

Hamar kifutottam az utcára, de nem tudtam szóhoz jutni a nagy ijedtségtől. Csak mikor ideérkeztem, kiáltottam el magam:

— Hamar, Imre a házban van, jöjjenek — azután összeestem és nem tudom mi történt velem.

— Hát tudja-e néni — kérdeztük azután — hogy jutalomdíjat is kap?

— Persze, hogy tudom, hiszen az újságokban állott.

Elbucsuztunk a reménykedő öreg asszonytól s már kint voltunk az uton, mikor még utánunk kiáltott:

— Hát én követelem is a díjat, kérem!

„Lelőtték az apámat!”

A Dancsházy-porta virágos kertjében szomorúan játszadozott tegnap délután egy kis vézna leányka, Vitális Imre három és fél éves lesterje. A kis Eszter egyetlen volt a faluban, aki könyet ejtett a száz sebből vérző betyár holtteste felett.

Az udvarban volt épen, mikor befutott hozzájuk Szilágyi Sándorné s látta azt is, amint a csendőrök futottak régi lakásuk felé.

Irtózatossá robajjal dördült el az első sortűz s a kis leány volt az első, aki a kerítésnél elkiáltotta magát:

— Lelőtték az apámat! — aztán sirva, visitva édesanyja betegágyához futott.

EGYESÜLETI ÉLET.

(*) Aradi hölgyek a nők választójogáért. Az aradi nőtisztviselő egyesületének meghívására, tegnap délután Pataj Sándor dr. ügyvéd, az Igazság című jogi folyóirat szerkesztője előadást tartott a városházán a választójognak a nőkre is szükséges kiterjesztéséről és a cél elérésére szükséges propagandáról. A tartalmas és tetszéssel fogadott előadást vita követte.

Kik leveleztek Orth Jánossal?

— A hadügyminiszter a közös hadsereg tisztjeihez. —

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, szeptember 26.

Legendák hőse, Orth János, a tengereket járó Habsturg ivadék, a népszerű Salvaor főherceg alakja nemcsak a nép fantáziáját izgatja, nemcsak a mesék és regék virágos, színes birodalmában jutott szerephez. Azok, kik az udvar titkos szobáiból a népek részére a legfelsőbb hatalmasságok viselt dolgairól híreket bocsiának világgá, melyek szándékosan nem szokták felfedni a valóságot, azok a mindent tudó és a felséges uralkodóház izgalmas titkait száz lakattal őrző ügyes diplomaták is csak tapogatóznak és sötétségben járnak mikor az egykori főhercegnek, a színészsző szelmeért polgárrá degradálódott Orth Jánosnak alakjához közelítenek. Vannak az udvarnak botrányai, vannak regényes eseményei, melyeknek pozitív részleteit az „illetékesek” igen jól ismerik és mégis némán hallgatnak, ha a nyilvánosság sokszor az igazsággal teljesen ellenkezőkép tudja a dolgokat, mint a hogy azok megtörténtek. Az uralkodóház díze és fényes sége, a nemzet reménye, Rudolf trónörökös halálának oka és lefolyása legalább annyiféle verzióban kering, amennyi esztendő a nagy tragédia óta elmúlt. Széki sem siet a fantáziának gátat vetni, hadd mulasson a nép, se nem árt se nem használ.

Orth János titokzatos eltűnése sem okozott főfájást az udvarnak addig a napig, míg a legenda nem változott rideg pénzkérdéssé. Abban a pillanatban, hogy az önként száműzésbe ment főherceg vagyonára igényt tartók jogai, a törvény betűi szerint éledni kezdtek, a titkok titkát őrző főudvarmesteri hivatal megakart szétválni a fantázia által szőtt színes virágterítő, mely a dalias földönfutó alakjára borult és megindította a holtá nyilvánítási eljárást. Az egész világhoz fészéltást intézett ez a roppant magas hivatal és kérte a mágnást és a pórt, hogy szolgáltatson pozitív adatot Orth János haláláról illetve életében lévőéről.

A holtánnyilvánítás igen komoly állami funkció, amely nem annyira annak az érdekében történik, akiknek neve melé keresztes tesznek az anyakönyvbe, mint inkább az élők vesztik hasznát annak, hogy a bíróság által halottnak mondott ember vagyona az örökösödési eljárás lefolytatása után az ő kezeik közé jut. A főudvarmesteri hivatal, amely az udvar tagjainak egyúttal a bírósága is, abban a szerencsés helyzetben van, hogy neki segítségére siet minden állami szervezet, minden állami hivatal és iparkodik minél hamarabb teljes bizonyosságot szerezni afelől, hogy Orth János halott. Igaz, hogy nem ez a cél, hanem, hogy a deponált milliók a jogos örökösök részéről felvehető legyenek.

Igy legutóbb a közös hadügyminisztérium igen érdekes körrendelettel látott olyan anyagot összegyűjteni, mely az eltűnt főherceg halálát volt bizonyítandó. A legbizalmasabb uton megkeresést intézett a hadsereg összes tisztjeihez, mely anyagban út el a szabados körrendeletektől, hogy ez egyénenként, minden tisztnek a címére külön-külön korlátkban érkezett meg.

— Minthogy — írja a hadügyminiszter — tudomásomra jutott, hogy a hadsereg tisztikarából többben levelezésben állottak Orth Jánossal, az egykori Salvaor főherceggel, felkérem mindazon urakat, akiknek birókában töle származó levelek vannak, szíveskedje-

nek beküldeni azt a császári és királyi főudvarmesteri hivatalhoz, ahol jelemték be azt is, ha bármilyen adattal járulhatnának hozzá a holtánnyilvánításhoz.

A kért adatok beszolgáltatása sürgősnek volt jelezve. Ez érthető is, ha elgondolja az ember, hogy Orth János biztos halála után több millió korona szabadul fel a Lásdérbank trezorjaiban és ennél jobb helyre kerül. Az örömkönyveket hullajtó örökösök zsebébe.

HIREK.

— Időjárás. Az aradi meteorológiai intézet jelentése szerint a hó 27-én az időjárás: derült, száraz, melegebb.

— József főherceg vadászatai. Megírtuk már, hogy József főherceg a gurahorci erdők között vadászgat napok óta. A vadászatnak — mint Gurahorci eről jelentik — szép eredménye van. Előző napon két őzbakot lőtt, második naptizenkét agancsos, harmadik nap pedig tizenhat agancsos szarvasbikat lőtt. A szarvasokat alkalmazottai között osztotta szét a főherceg, aki az éjszakai a tribonci erdei lakban tölti. Valószínűleg a hét közepén hagyja ott a pompás vadászterületet.

— A kultuszminiszter anyjának halála. Pécsről jelentik: Zichy János gróf kultuszminiszter édes anyja ma hajnalban másik fiának, a pécsi püspöknek rezidenciájában fia karjai között elhunyt.

— Tisza István egy aradi egyesülethez. Az aradi első betegsegélyző és temetkezési egyesület Tisza István grófot, Aradváros országgyűlési képviselőjét az egyesület dísztagjává választotta és erről őt ezüstakadalmal alkalmával értesítette. Tisza erre a következő levelet intézte Kohn S. N. hez, az egyesület elnökéhez: Mélyen tisztelt elnök ur! Az aradi első betegsegélyző és temetkezési egyesület nevében küldött becses értesítéset hálás köszönetet mondok. Amidőn felkérem, hogy az egyesület tisztelt tagjainak kitüntető bizalmukért legjobb köszönetemet tolmácsolni kegyeskedjék, vagyok igen tisztelt elnök urnak őszinte híve Tisza István.

— Seefried-herceg. Bécsből jelentik: A bécsi Montagszeitung jelentése szerint a király unokájának, Erzsébet bajor hercegnőnek férjét, Seefried grófot legközelebb hercegi rangra emeli.

— Aradi huszárnkéntesek vizsgálja. Három napig tartó vizsga után ma hirdették ki a hetedik hadtest területén szolgáló huszárnkéntesek egy évi működésének eredményét. A tizennégy önkéntes vizsgálata valóban kielégítő eredménnyel végződött és ma este már mindannyian őrmesteri ranggal jelentek meg az utcán, meg a társaságokban. Közülük hatan kitűnő eredménnyel tették le a tiszti vizsgát, nyolcan pedig kielégítő eredményt tanúsítottak. A vizsga eme pompás eredménye azt dokumentálja, hogy Orkonyi századosnak, az önkéntes iskola parancsnokának fejlett tanítási módszere van, amelylyel lehetővé teszi a kitűnő együttműködést. A vizsgálóbizottság a következőképpen alakult meg:

Matic vezérőrnagy, Kirsch őrnagy, Janky vezérkari testületbeli őrnagy, Eber kapitány, báró Ducka kapitány, Goepeke kapitány, Orkonyi kapitány, iskolaparancsnok, Spaitz hadnagy, tanár.

Az új őrmesterek névsora a következő:

Huzberg, Matawowszky, Cseley dr., Kolozsváry, Weisz, Trautenberg, Gyarmaty, Tisza gróf, Rauchbauer, Salay, Lónyay, Kalandra, Nadányi, Mossbauer.

— Adományok a Zenedének. Örömteljes napja volt tegnap az Aradi Zenedének. A tegnapi közgyűlésen nagy értékű adományok bejelentése történt. Végvári Neuman Dániel udvari tanácsos ezer koronás adományát, Institóris Kálmán kir. tan. nyugalmazott polgármester pedig értékes ajándékait helyezte kiállításba. Végvári Neuman Dániel udvari tanácsos az aradi zenekulúrának erős oszlopa volt mindenkor, a Zenedének pedig lelkes párfogójaként, szerepelt a mikor fejleszteni csak pénzadózattal lehetett, Neuman Dániel hozta meg az áldozatot. Az Aradi Zenekedvelők Egyesülete most 25. évi közgyűlést tartott. Az évi jelentésről kifolyólag másodelnök választására került a sor és a megjelent tagok egyhangulag, lelkes elismerő kiáltások között Végvári Neuman Dánielt, az egyesület jeltörőjét választották meg. Neuman Dániel a választást elfogadva, így szólt: A jelentésekben, melyek a Zenede szellemi meganyagi életét tárták elénkbe, haladást lehetett konstatálni. Hogy az intézet új fölvirágzása könnyebbé váljon, ezer koronát ajánlok föl az alapítók növesztésére, ha szívesen veszi az egyesület. Természetes, hogy vége-hoessa nem volt a hálás köszönetnek, éjjezésnek. Az önzetlen, a művészetért való lelkesedésnek másik nemes példájával is találkozott a tagok ezen az ülésen. Ugyanis Institóris Kálmán kir. tanácsos, nyugalmazott polgármester általános örömet kelte bejelentette, hogy végrendeletileg a Zenedének hagyja értékes zongoráját és a zongoragyűjteményét. Ezt a Zenede iránt való hálából teszi, mert ott sajátította el a zenei alapismereteket. A jelenlévők nagy örömmel fogadták ezt, de egyben ama kívánságuknak is kifejezést, hogy a végrendelet végrehajtására minél előbb kerüljön sor.

— Házasság. Nachtrébel Gyula, a vármegyei árvaszék elnöke tegnapi este esküdt. Örök hűséget a már aradnai római kath. templomban Csiky Lenke kisasszonynak, Csiky Károly várcsi árvaszéki ülnök bájos leányának.

— Lázár Zóárd visszavonulása. Vasárnapi lapunkban közöltük a megyei virilisták névsorát. A kimaradtak között olvasható Lázár Zóárd dr. kisjenői ügyvéd, aki most annak kijelentésére kért föl-tanúakat, hogy ő nem vagyonszerzés következtében maradt ki a virilisták közül, hanem, mert nem jelentette be a képviselőségre való igényét. Saját kijelentése szerint ugyanis teljesen visszavonul a közszerepléstől és még meggyabizottsági tagságot se vállal.

— Meghalt Bécs legöregebb asszonya. Bécsből jelentik: Különös életű asszony halt meg ma Bécsben. Lusztig Katalin, Bécs legöregebb asszonya hunyt el ma. Lusztig Katalin 112. évet élt, 1798. december 2-án született a magyarországi Szerdahely községben. Anyja 113. évet élt, anyja 110 éves korában halt meg. Férje, aki szabómester volt, 105 éves korában halt meg. Valamennyi testvére 90–100 éves korában halt meg. Lusztigné mindig nagy nyomorban élt. Hat gyermeket szült. Az utolsó napokig jól érezte magát és minden étkezéshez egy pohár sört ivott.

— A sanfranciskói Crippen. Sanfranciskóból jelentik: A Crippen esethez hasonló ismétlődött itt meg. Egy orvos által lakott ház pincéjében vékony cementréteg alatt megtaláltak egy holttestet, melyről kiderült, hogy Swamm Evelin tanítónő. A tanítónő április 28-án eltűnt és azóta nyomavezett. Kiderült, hogy a leányon — aki egy milliomos szeretője volt — az orvos tilos műtétet hajtott végre és a leány ennek folytán meghalt. A lelkiismeretlen orvost letartóztatták.

— A patikus kisasszony tragédiája. Megirtuk, hogy szombaton este *Debrece*n legélénkebb forgalmu gyógyszerárának tulajdonosa, *Mautner* Alfréd agyonlőtte *Vibirál* Gizellát, aki kezelőnő volt a gyógyszerárban és azután öngyilkosságot követett el. Mint *Debrece*n-ből jelentik, a véres esemény háttéréből mindjobbán kibontakozik az a bizonyosság, hogy a gyógyszerész és a leány között szerelmi viszony volt és a szóváltás alkalmával a leánynak erre tett célzása hozta indulatba *Mautner*t, aki ezután elkövette *Vibirál* Gizellát és az ő halálát okozó vérengzést. *Mautner* még szombat éjjel, a leány ma reggel halt meg.

— A lelkész halála. *Székesfehérvárról* táv iratozzák: Jelentették, hogy *Cseby* Miklós osákerényi református lelkészt meggyilkolták. Ezzel szemben a tisztí orvos megállapította, hogy *Cseby* szívszelhűdésben halt meg. A szerencsétlenség úgy történt, hogy *Cseby* ki akart menni, a konyhában rosszul lett, összeesett, a szűk gallérja miatt vére kibuggyant, a ruháját pedig a kutyája szakgatta szét.

— Eljegyzés. *Czigler* Henrik nagyvilági kereskedő a hó 16-ikán eljegyezte *Hirsch* Bernát, a *Mahrer* Ámin szegedi cég képviselőjének szeretetreméltó leányát, *Margitát*, *Szegeden*.

— *Kell* Manó cég ajánlja csipke és szalag különlegességeit. Telefon szám 673. 652

— Elhalasztott csatornázás. A legutóbb tartott törvényhatósági közgyűlés elrendelte, hogy a tanács sürgősen hajtson végre több csatornázási munkát. A *Török Ignác* utca csatornázását nem lehet elkészíteni, mert ott nincs vízvezeték és a társaság nem kötelezhető a per előtti tég a vezetéket kiterjesztésre. A szerződés tízedik pontja szerint azonban, ha valamely utcában a háztulajdonosok túlnyomó többsége kötelezi magát arra, hogy a vízvezetéköt házába bevezeti, akkor a részvénytársaság április-október közti időben tartozik a vízvezetéköt ez utcában elvezetni. A tanács felhívta erre *Szathmáry* Károly zárgondnokot, hogy majd nem valamennyi *Török Ignác* utcai tulajdonos be akarja vezetni a vizet házába. A zárgondnok azt felelte, hogy a szerződés által előírt kötelezettségének hajlandó eleget tenni, de csakis úgy, ahogy azt a betűszerinti értelmezés diktálja. Az említett szakasz neki hét hónapi időt enged a c-öfektetésre és ő ezzel a jövőre élni akar. Így tehát csak jövő év április hónapban kezd meg a munkát és ezzel kapcsolatban a csatornázást.

— Rendkívüli közgyűlés a vármegyén. *Aradvármegye* törvényhatósága ma délelőtt kilenc órákor rendkívüli közgyűlést tartott *Urban* F. á. főispán elnöklése mellett. Mindössze harmincan jelentek meg ezen a közgyűlésen, amely alig tartott tovább öt percnél. A tárgysorozatra kitűzött tárgyakat egyhangulag, minden hozzájárulás nélkül tudomásul vették, jóváhagyták. *Kis* és *Nagyvarjas* községek gazdasági munkásházak építésére száz kishold földet vettek kilencven ezer koronáért, mely összeget 5 és 4% os 50 évi kölcsönre vették fel. Az építési anyagokra pedig külön 28000 koronát vettek kölcsön. A megvett területen 57 munkásház épülne. A közgyűlés ezt jóváhagyta. Az építési gazdasági iskola céljaira a község *Élías* Salamostól 23000 koronáért megvett egy épületet és 1500 négyszögöl földet. Az épület átalakításához még külön 2000 korona szükséges, amelyet a törzsvagyonból fedeznek. A közgyűlés a község képviselőtestületének eme határozatát jóváhagyólag tudomásul vette. A közgyűlés végül *Király* Antal kórházi tisztviselőt megrongált egészségi állapotára való tekintettel 1080 koronával nyugdíjazta.

— Ártatlanul lefejezve? *Párisból* jelentik: *Saint* Dieben szombaton kivégezték *Perell* Ferreró gyilkost, aki ittás állapotban megölte az anyját. Hajnaltájt értesítették a fiatal embert, hogy elérkezett az utolsó órája. A hír anyjára lesújtotta, hogy eszméletlenül rogyott össze. Ártatlan vagyok, nem tudok sem miről sem, kiáltotta. Ugy kellett felelni a vérpada. Az izgalmas látvány anyjára felháborította a védőügyvédet, hogy felugrott és odakiáltott az újságíróknak: Irják meg, hogy itt egy embert lefejeztek, aki nem volt felelős tettéért. Híron hónapja a ent meggyőződése, hogy egyáltalán nem tudta mit követett el ittás állapotában.

— Avesztőhely földje. A törvényhatósági bizottsági közgyűlés határozatához képest a mérnöki hivatal már parcellázta a vesztőhely százhuszötven holdját. Öt holdas részekre felosztva, most újból árverés kiűzését rendelte el a gazdasági szék. Október 17-én a helyszínen lesz az árverés, melyre a szomszédos községeket is meghívják. Hat évre vehető bérbe egy-egy parcella, 87 korona a kikültési ára.

— Agyonlőtt vadász. Az aradmegyei kónopi erdők között halálos szerencsétlenség történt ma. *Ká*: orvosdász, *D. h. leán* Demeter és *Solymosán* Milentín vadászgattak és oly közel jutottak egymáshoz, hogy *Solymosán* fegyverének golyója *D. h. leán*-t találta. A vadár azonnal meghalt. *Solymosán* szerint véletlenül lőtte le társát. A hatóság megindította az eljárást, hogy nem gyilkosság történt-e?

— Vasuti karambol. *Budapest*-ről jelentik: Ma este a *Budapest*-kiterő állomáson a *Kiskőrös* felől jövő személyvonat összeütközött egy tehervonat mozdonyával. Az utasok közül egy asszony könnyebben megsérült, a vonatkísérő személyzet közül *Bán* Sándor fűtő és *Forintos* Imre vonatvezető súlyosan megsebesültek.

— Jogi szeminárium. *E. ös* Vilmos dr. jogi szemináriumának utolsó volt Magyarországon azon a téren, hogy a jogi alapvizsgák, szigorlatok, ügyvédi és bírói vizsgák, valamint az államszámviteltani államvizsgákra készülőköt a lehető legrövidebb idő alatt alaposan és tüneményes gyorsasággal készíti elő. *E. ös* Vilmos dr. működése a legzárósebb körben nyert elismerést. A szeminárium kiadásában megjelent: „A jogi vizsgák vezérfonala” című könyvecské, mely az egész sajtóban osztatlan elismerést keltett és amely nélkülözhetetlen tanácsadó a fenti vizsgákra készülőknek. E könyvecskét minden érdeklődőnek ingyen küldi meg és minden vizsgára vonatkozó kérdésre behatóan, készséggel válaszol. *E. ös* Vilmos dr. jogi szemináriumát *Budapest*, *Wassellévi* utca 130. 6621.

— Versenyfegyverek a városnál. Október 10-én kőszék és kőszék szállításra, október 17-én délelőtt 9 órákor az óvár-téri zeilip építésére, október 30-án a zeigmondházi Patófi-osáda bérbeadására tart a gazdasági szék versenyfegyvergyalást.

— Születések és halálozások. Az aradi anyakönyvi hivatalban szeptember 24-én a következő születéseket és halálozásokat jelentették be: Született: Szokolovits Gusztáv autóbuss-kalauznak István nevű fia, Zsikics Vladimir borbélynak Eteleka nevű leánya. Meghalt: Magyar Irén 27 éves napszámosnő, öz. Fekete Józsefné 63 éves magánzónő. — Szeptember 26-án a következő születések és halálozások történtek és házasságok kötöttek: Sarga Károly munkásbiztosító pénztári titkárnak László nevű fia, Honfi Antal asztorvezetőnek Antal nevű fia, Wild József asztalosnak Ferenc nevű fia, Morschl József ácssegédnek Mária nevű leánya, Riess Pál asztergályosnak Emilia nevű leánya, Boros József iskolaszolgának Sándor nevű fia. Meghalt: Mórocz Jolán 7 hónapos leány, Vas Irén 8 napos leány, öz. Szánári Jánosné 66 éves magánzónő, Wimmer Andor 15 éves csizmadia-tanonc, Mácsán Vazul 70 éves fuvaros. Házasságot kötött: Ehling Mihály bádogos H-íni Teréziával, Puticun György asztalos D. Varga Máriaival, Schless Ferenc lakatos Dobos Eszterrel, Eisenheil Antal kőművessegéd Bende Juliannával.

— Elvesztett a Forray-utca 4 számtól a Központi Takarékpénztár vezető uton egy darab 20 koronás bankó. Kérik a becsületes megtalálót, hogy azt Lusztig Mór nr üzletében Forray-utca 4. sz. alatt átadni szíveskedjék, mert nagyon szegény ember a károsult, kinek ezt meg kell fizetnie, ha meg nem találja.

— Francia likörök legbiztosabb készítésére, — házilag — a likör aroma 1 füveg 60 fillér Vojtek és Weisznál. 279

— Az átutazók figyelmét tisztelettel fűhívjuk arra a körülményre, hogy az Aradi Közlöny a vasuti állomásnál nem a csomagszállító részvénytársaság alkalmazottjánál, hanem lapunk külön megbízottjánál kapható az állomás előtti téren.

Színházi pletykák.

(Fővárosi levél.)

(A felvonásvég.) A *Király Színház*-ban tegnapielőtt olyan általános öröm uralkodott, amilyent a színházban csak valami rendkívüli siker okozhat. Olyan rendkívüli siker, mint amilyenben például tegnapielőtt volt része *Rubens* operettjének, a *Balkáni hercegnő* nek. Sikere volt benne mindenkinek, úgy, hogy az általános örömből kivehette a részét a primadonna, az igazgató, a kar, a rendező, a közönség és a színház barátai.

Az előadás után együtt vacsorázott egy nagy színházi kompánia és persze, egyébről sem volt szó, mint a premierről. Ott volt a társaságban *Jacobi* Viktor is, aki a *Király-Színház*-ban az idén az utódja lesz *Rubens* Pálnak és *Lehárnak*; az ő most készülő operettjét fogják ugyanis adni. A *balkáni hercegnő* és a *Cigány-szerelmem* után. *Jacobi* máris szorgalmasan dolgozik délutánonként az operettjén és amit délután csinált, azt este elvitte mindig a másolójának, aki a *Király-Színház* zenekarának tagja. Hogy ép jókor érkezék, *Jacobi* Viktor a lakásába bevezetett *Telefon* *Hirmondón* hallgatta meg, mikor van vége a *Luxemburg* grófja második felvonásának és úgy indult el, hogy épen felvonásközben érkezék.

Mikor a *balkáni hercegnő* premiérje lezajlott, *Jacobi* is résztvett az általános örömben és a jókedvű vacsorán *Stoll* Károly, a színház kitűnő főrendezője, akinek külön nagy sikert hozott a *balkáni hercegnő*, rögtön megjegyezte:

— Azért a legjobban mégis csak *Jacobi* önnennek a sikernek...

— Miért? — kérdezték tőle.

— Azért, — felelte *Stoll* Károly — mert a *Luxemburg* grófja második felvonásának már fél tizkor vége volt, a *balkáni hercegnő*-nek a második felvonása pedig csak negyed tizenegykor végződik, úgy, hogy ő tovább komponálhat odahaza.

Mindenki mulatott ezen a megjegyzésen, de *Stoll* nem hagyta abba, hanem így szomerította meg *Jacobi* örömet:

— Különbözn megnyugtathatom, hogy az ötvenedik előadásán, a *balkáni hercegnő*-nél is hamarabb fog elkövetkezni a felvonásvég. Ez már rendszeren így szokott lenni.

— Mégér ez a darab, kedves rendező nr, száz előadást is, — felelte *Jacobi*, aztán diadalmasan

hozzátette — csakhogy addigra én már régen elkészültem az új operettemmel!...

(A kabala.) A Magyar Színház-nak is diadalmas bemutatója volt tegnap este és Bernhard Shaw darabja, az Orvosok a budapesti közönséget is meghódította, amint egész Európán hódítva járta a színpadokat.

A Magyar Színház olyan előadást produkált, amely igazán dicsőségére válik még ennek az elismert nagyszerű ensemble-nak is. A beavatottak már a premiér előtt jóslgatták a rendkívüli sikert és a jóslásuk ezuttal fényesen bevált.

A siker természetesen pompás hangulatot váltott ki a Magyar Színház-nál, de talán a legfőbb oka volt örülnie Gombaszögi Fridának, aki a darab egyetlen női szerepében aratott nagy sikert. A művész a diadalán kívül annak is örült, hogy bevált a — kabala, amelylyel már előre megmondotta, hogy ez a szerep nagy sikert fog neki hozni.

Ez a kabala meglehetősen furcsa eset. A multkor történt, hogy mikor Gombaszögi Frida az egyik házi főpróba után hazament, a nagy fáradtságtól és idegizgalomtól összeesett a lépcsőn és úgy kellett őt felvinni a lakására. Ott aztán magához tért a művész, fölnyitotta a szemét és mosolyogva mondta:

— Nagy sikerem lesz a Shaw-darabban. Jó kabala, jó kabala ... mondotta.

— Micsoda?

— Az, hogy elestem. Ilyen kitűnő szerepért — előre meg kell szenvedni ...

(Az öltöző előtt.) A multkor történt, hogy egy olyan darabot adtak egyik színházban, amelyben a művésznök talán lengének mondható kosztümben jelennek meg a színpadon. Sőt, az egyik szereplő még ebből a könnyű toalettebből is eldobja azt a színpadon, ami a közönség szempontjából nem okvetlenül szükséges.

Éppen ehhez a felvonáshoz készülődtek a színpadok mögött, amikor a művész öltözője ajtaján kopogtatott egy színházi habitué.

Az ajtón kiszólt az öltöztető:

— Nem lehet bemenni ...

— Miért? — kérdezte a művész látogatója.

— Mert a művész most öltözik a vetkőzési jelenethez ...

Fog-Krém
KALODONT
Szájviz
6913.

VÁZGASZDASÁG ÉS KÖZLEKEDÉS

Budapesti áru- és értéktőzsde.

Távirati tudósítás.

Budapest, szeptember 26

Kínálat, vételkészség mérsékelt, 25 ezer m. 5 fillérrel magasabb.

az azek 50 kilóként számítva

	Deli	2 óra	Esti
Buza 1910. októberre	10.18—10.19	10.15	10.19
Buza 1911. áprilisra	10.45—10.47	10.45	10.46
Rozs 1910. októberre	7.35—7.36	7.39	7.39
Zab 1910. októberre	7.96—7.97	7.89—7.90	
Tengeri 1911. májusra	5.66—5.67	5.64—5.65	

A Temesvári Lloyd-Társulat

terménycsarnokának hivatalos árjegyzése.

Távirati tudósítás.

(Árak 50 kilogrammonként korona értékben.)

1910. Szept. 26.

Buza (szokvány-minőség):

75 kilogrammos új ...	8.90	8.95
76 " " " " " " " "	9.05	9.10
77 " " " " " " " "	9.10	9.20
78 " " " " " " " "	9.20	9.25

Buza (Temesvári keresk. ára):

75 kilogrammos új ...	8.80—8.85
Rozs új ...	6.40—6.45
Árpa új ...	5.95—6.00
Zab új ...	7.15—7.20
Tengeri régi ...	5.50—5.55

Budapesti értéktőzsde. (Táv. jelentés.)

— Szept. 26. —

Magyar aranyáraderék 4%	111.90
Magyar koronáraderék 4%	91.70
Magyar koronáraderék 3 1/2 %	81
Magy. földterh. kötvény 4%	92.25
Horvát-szlavon földterh. kötv. ny	94
Magyar nyeregyorsországi kölcsön	224
Tiszasab. és szegedi sorcségy kölcsön	157
Osztrák járadék papírban	93.25
Osztrák járadék ezüstben	97
Osztrák járadék aranyban	116
Osztrák koronáraderék 4%	93.25
1860. évi osztrák államsországy	170
Osztrák-magyar bankrészevény	18.55
Magyar hitelbank-részevény	257
Osztrák hitelintézet részvény	665
Osztr.-mag. államvasúti részvény	160
20 frankos arany (Napoleonkor)	19.07
Német birodalmi márká	117.57 1/2
London vista	240.20
Páris vista	95.22 1/2
20 márkás arany	28.48

Budapest kőbányai sertéskezelés.

— Szept. 26. —

Magyar elsőrendű: Öreg nehéz páronként 400 kil. aramonon felül súlyban — fillérig; közép páronként 300—400 kilogrammig — fillérig; fiatal nehéz páronként 320 kilogrammon felül súlyban 146—48 fillérig; fiatal közép páronként 251—326 kilogrammig terjedő súlyban 150—162 fillérig; könnyű páronként 240 kilogrammig terjedő súlyban 160—164 fillérig.

Sertéselészám: szept. hó 22. napján volt kártya 35723 darab, szept. 23. napján felhajtott 318 darab, szept. 23. napján elszállított 318 darab, szept. 24. napjára maradt készletben: 35799 darab. A hizott sertés üslet irányzata üzletellen.

Feladó szerkesztő:
BOLGÁR LAJOS

NEMZETI SZÍNHÁZ.

Kedd, 1910. évi szeptember hó 27-én:

Fedák Zsazsa bucsufelléptével, bérleten kívül

Lotty ezredesei.

Bucskos bohózat 2 felvonásban. Írta: Rudgard Stone. Fordította: Faragó Jenő. A dalok szövegét írta: Mezei Jenő.

SEMELEK:

Daventry Tom Vass Jenő.	Barley	Váral Jenő.
Harriet, neje Benkőné P.	Fox, tábornok	Kahler I.
Dickson John Polgár S.	Elise	Heló-sy M.
Kitty, neje Zalai Margit.	Egy vendég	Ajtay Odón.
Rama rajah Hentel Jenő	Kifutó fia	Benkő Gizi.
Lotty	Főpincér	Vihary Béla.

Kedde este 7 és fél órakor.

URÁNIA SZÍNHÁZ.

(Báró Simonyi-utca 11. szám, Szabadság-tér mellett.)

Műsor 1910. szept. 27-én, kedd:

1. Az óra. Humoros. — 2. Algiri kérek Látványos. — 3. Ifjúkori barátok. Dráma. — 4. Egy görbe nap. Humoros. — 5. Malakka sziget. Színes felvétel. — 6. Nemeslelkű indián. Dráma — 7. Pál, mint s főúr. Humoros. — 8. A német hadifloata. Látványos.

Előadások 6 órától kezdve.

Helyárak: I-ső hely 1 kor., II-ik 80 fill., III-ik 60 fill., IV-ik hely 40 fill., V-ik hely 20 fillér.

Az előadásra bármikor be lehet menni.

Az előadások alatt a cs. és kir. 38. gyalogezred zenekara játszik. — Cukrászda.

NYILTÉR

Dr. HALÁSZ féle törvényesen védett

SANITOL

szájviz, fogpor, fogkefe.

A nagyközönség minden kritika nélkül használja a külföldről beözönlő értéktelen, sokszor ártalmas szájápoló szereket, amelyeket kegyetlenek és hozzá nem értő üzletemberek, drognisták hoznak forgalomba. Egyedül a hozzáértő fogorvos, mint szakember képes megbírálni, mely szerek jöhetnek és hasznosak a száj és fogak egészségben tartására, azért a Sanitol szereket, mint hazai, szakorvosi készítményeket, minden külföldről behozott avatatlannak nem orvosi kezekből kikérült készítmények felett állanak tökéletes, megbízható és ártalmatlan ág tekintetében. A modern foggyógyászat elvei szerint készült, a szájhygiene összes követelményeinek megfelelő Sanitol deális száj- és fogápoló szerek kaphatók Vojtek és Weisz drogueriájában Aradon Nagy üveg szájviz 2 K, kis üveg 1.20. Fogpor 1 K. Ideális szép és jó fogkefe 1.40 K. 2724—II

Standard

életbiztosító társaság

jelenti, hogy aradi főgynökségének irodáját

Weitzer János-utca, Minorita-palota

I. emelet

8581

helyezte át,

s a főgynökség vezetését ROLKO KÁLMÁN urra ruházta. — Ajánlják magukat a közönség nagybecsű figyelmébe.

Standard életbiztosító társaság.

VITA FORRÁS
SOSKUT VASMEGYE

Biztos gyógyszer: gyomor- és cukorbetegnek, közhányó hólyag- és vesebetegnek.

Félpohár VITA forrás a gyomorerést azonnal megszünteti.

A vállalat tulajdonosa: 2925

„CONSUM“ kereskedelmi részvénytársaság

Budapest, VI., Teréz-körút 4. Telefon 10—13.

Főraktár: Nagy Farkas cégnél Aradon.

Kapható minden jobb fűszerüzletben és gyógyszerárban.

VIDÉK.

Szüret Apateleken. Apateleken október 10-én kezdődik a szüret. Eltesülésünk szerint ott jó szüretre van kilátás.

Pénzt

jelzőlog, amortisatio és váltó
fedezetre földbirtokra és vá-
rosi bérházakra legelőnyö-
* * * sebben közvetít * * *

Szücs F. Vilmos

Aradon, Karolina-utca 8. sz.

saját ház a fiókpostá mellett.

APRÓ HIRDETÉSEK.

„Jgazi urlembert“

levelét hétfőn délután vegye át kívánt helyen. B. A.-tól. 8665

Zálogházból

kiváltott arany, ezüst- és gyémánt-árakat vesz és elad Farkas Strelcher Arad, Tőkölly-tér 1. 2974

Márban levő

női ruhák jutányos áron eladók Weitzer János-utca 10. sz. alatt.

Különféle

Hordó dugók

(kőris, tölgy és hársfából)

a legjobb minőségben és jutányos áron kaphatók: 2009

BAUER GYULA

Arad, Minorita-palota.

Remington írógép

használt, de kifogástalan jó állapotban 200 koronáért eladó. Pollak József fűszerüzlet, József főherceg-ut 11. 8667

Éltetkezés végett

egyszép szoba butor eladó. Választó-utca 65. 8662

Egy kényelmesen berendezett

szép tágas különbejárati szoba azonnal kiadó. Batthyányi-utca 9. sz., ajtó 9. sz. 8661

Cimbalom

jó karban levő, jutányosan eladó Sarkad, Választó-utca 24/A. 8666

Három szobás lakás,

fürdőszobával azonnal vagy november hó 1-re lehetőleg a Boros Béni-téről nem messze, szükséges. Csak levélbeni ajánlatokat kér Laendler Aladár gőzfűrésze, Aradon. 8671

Keresek

egy 2 szobás tiszta garcon lakást a belváros közelében. Fürdő szoba feltétlenül szükséges. Ajánlatokat a lap kiadóhivatalába kérek „állandó lakó” jelleggel.

Ügyvédi irodámat

Aradon, Boros Béni-tér 3. szám alatt megnyitottam. Dr. Lengyel Gyula, ügyvéd. 8621

Egy kisebb ház

kerettel eladó. Közép-utca 13. 8672

Jó forgalmu vendéglő

betegség miatt eladó. Radnai-ut 12. 8678

Makón

közvetlenül a főtér közelében egy 40 év óta fennálló és igen jövedelmező éjjeli üzlet házzal együtt eladó. Értekezhetni lehet özv. Vaszil Tamásnéál Makón, Lehel-utca 141. sz. alatt. 8564

100 koronát

adok annak, aki nekem ispáni, felügyelői, pénzeszedői, raktárnoki vagy jobb hivatalozgói állást szerez. Kiszolgált katona vagyok, négy nyelvet beszélek. Cím a kiadóhivatalban. 8608

Kényelmesen berendezett

külön bejárati butozott szobát keresek, lehetőleg az Andrássy-, vagy a Szabadság-tér környékén. Ajánlatok a kiadóhivatalba intézendők.

Jzr. ünnepekre

való magyar és német fordítású diszes és közönséges ma k z ó r o k és imakönyvek nagy választéka. Igen olcsó árak. Izr. üdvözlő lapokban eredeti újdonságok. Nagy levélpapír-vásár. üzleti könyvek gyári raktára. Irodai kellékekben különlegességek. Vidékre is pontos kiszolgálás. Kerpel Izso könyv-, zenemű- és papirkereskedése, kölcsönkönyvtára és zeneműkölcsönző intézete, Aradon. Telefon 885. sz. 525

Iskolai táskák

könyvszíjak, iskolai szerek, irkák, körzők, rajztáblák legjobb kivitelben kaphatók Ingusz I. és Fia könyv és papirkereskedésében Andrássy-tér 16. és Weitzer János-utca. 671

Modern 2 szobás lakás

mellékhelyiségekkel 1910. nov. 1-re kiadó. Értekezhetni: Laendler Aladár gőzfűrészt irodájában. 8640

Ka cigarettázik

használgon Progress szivarkahüvelyt, 100 drb. 28 fill. 1000 drb. K. 240. Egyedül kapható Ingusz I. és Fia könyv- és papirkereskedésében Arad, Andrássy-tér 16. és Weitzer János-utca. 1651

Boroshordók

100-tól 800 liter űrtartalommal teljesen jókarban eladók egyenként is. Nádor-utca, sörraktár. 8272

Kaucióképes

keresztény comptoirista azonnali be-lépésre kerestetik elsőrendű régi céghez. Magyar-német nyelven írt ajánlatok fizetési igény megjelölésével „Levelezés, pénztár” jelige alatt a lap kiadóhivatalába küldendők. Borszakmában jártasak előnyben részesülnek. 3596

Műszorok

és egyéb izraelita imakönyvek magyar és német fordítással. Üdvözlő levelezőlapok. 100.000 kötetes kölcsönkönyvtár havonként K. 1— feljebb. Iskolaszerek új és használt iskolakönyvek nagy készlete. Krausz Paulin, Színházépülete. Telefonszám 511. 511

Egy fiatal rőfös, és egy fűszeres

3417

Segéd

román nyelv ismerettel állandó alkalmazást talál kereskedésemben.

Schönbrun Albert

Kétegyháza.

Használt

ó l o m

megvételre keresetlik

Stock-Cognac

Medicinal

szavatolt valódi bor párlat 8688

Camis és Stock

gőzpároló telepéről

BARCOLA.

Egyedüli Cognac-gőzfőzde, állandó hivatalos vegyi ellenőrzés alatt. : Kapható minden jobb üzletben.

Utánzatoktól óvakodjunk!

Nyaraltatási tárgyak kiadása.

3629

Felkérem a mélyen t. közönséget, sziveskedjék a nálam levő nyaraltatási tárgyak elvitelét egy nappal előbb bejelenteni, hogy esetleg zavar ne történjék.

Joanovits Antal, szücs.

Nagymennyiségű pléh-pánt

maculatura

jutányos áron

eladó.

Eladó fajalma.

Ananász renet, Baumán renet, Casseli nagy renet, Sárga belle fleur, Citrom-alma, Jonatán, Londoni pepin, Magyar kormos renet, Batul, Teli arany-pármén és Törökbálint fajokból 200 termáza az összmenyiség vételnél mérmazzsánsként 26 kor., kisebb vételnél vegyesen összevalogárva 100 kilogrammonként 30 korona, utánvétel melle t szállítási levébei megkeresése felvilágosítással szolgál.

Fried Eskeles, földbirtokos

3664

(Algyógy, Hunyad megye)

Olcsó bevásárlási forrás!

Kilényi C. és Társa

a „Kék golyó”

291

Arad, József főherceg-ut 11. sz.

Az őszi és téli idényre!

Megérkeztek nagy választékban a legújabb divatu szövetek, flanelokés barchendok, ugyszinten a legjobb minőségű fehérművek, trikó alsóruhák, gyermek ruhácskák és öltönyök, cipők, kalapok, sapkák iskolatáskák stb.

Maradékok feltűnő olcsó áron.

INGYEN!

javitom a nálam vásárolt cipőket!

**Cipő, kalap,
uri divat cikkeket
Korányinál**

Szabadság-tér 3. szám,
(volt Winternitz-féle helyiség)

veszünk a legjobban és legolcsóbban.

Kizárólagos lerakata a híres **Moskovits-féle**
Anatomiai cipőknek. Számtalan előnye: ver-
senyívűlő árak. Nem veszti a formáját. Rugganyos já-
rás. Kellemes viselet. Fájos lábaknál nélkülözhetetlen.
Megszünteti a lábizzadást! Győződjék
meg! 3307

Saját érdekében nézze meg kirakataimat!!

Dr. Tamasdán István

egyetemes orvostudor,
speciálista-fogorvos.

Rendel: D. e. 8—12-ig. D. u. 3—6-ig.

Lakik: Vármegeyházzal szemben

(Fischer Eliz-palota)

II-ik kapu, Batthyány-utcai rész.

Rendeléseit szept. 1-ével megkezdte. Mérsékelt árak.

Gyakornok,

ki irodai teendőkben
némi jártassággal bír,
azonnali belépésre ke-
restetik. Magyar és né-
met nyelvű ajánlatok

Seidner Bernát és fia

céghez 3650

Soborsinba

intézendők.

Egy jó forgalmu

vas, fűszer és

italmérés, keres-

ma 50000 korona

évi forgalommal

más vállalat

miatt átadó e hó

folyamán. Bő-

vebbet Hartmann

Samunál, Arad

Boros Béni-tér 1.

vagy a lap ki-

adóhivatalában.

3648

RADÓGYULA

új női divatáruháza

Andrássy-tér és Weitzer János-u. sarkán

Megnyilik e hét végén

Az új áruház cikkei:

Női felöltők

Leány- és gyermekfelöltők

Női divat costumok

Női bundák

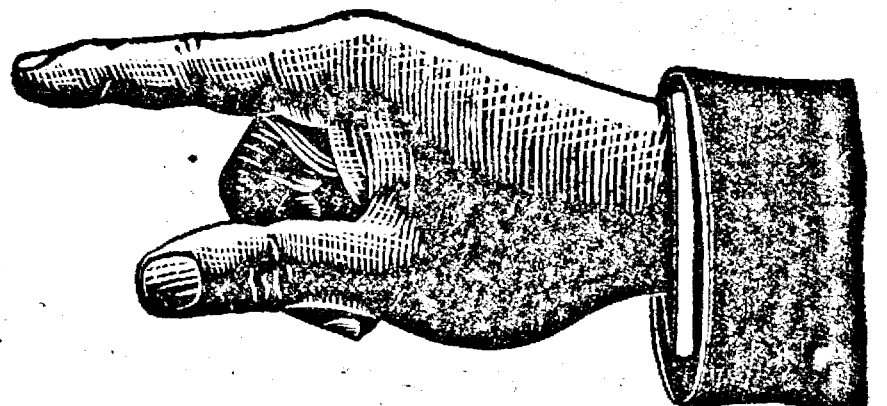
Szörme különlegességek

Gyermek ruhák

Női blousok

Pengyolák

Jupponok

3651

Szabott árak!

Külön mértékosztály!